

מהדורת 'קדן טללי טרכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

♦ בהעלותך ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתר והמכוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהדיה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

טז | הרוצה למושול ביצרו
יעשה השבון נפשו
מילהא חדת"א - מילין יקרין

יב | ותשקע האש
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

א | עיקר אור הנשמה
להאיר את השבת הגשמיות
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחירת בחיים • מכתלי בית הדין • מגדנות

פְּרִי צְדִיק | טעם לתקנת הבעש"ט לומר הודו בערב שבת - כי אז יוצא האדם
מסרדה למנוחה
אגרא דכלה | בשבת ביכלת האדם להמתיק ולתקן כל המאנועות שאינם
טובים
דגל מחנה אפרים | שם הוי"ה משבר המחשבות הרעות
זרע קודש | תאוה שיגרת רק במקסר אמונה
רביד הזקב | כאשר שוכרים תאוה נהיה מכף שתי תאוות
באר מים חיים | אהבת הבורא שוכרת כל התאוות
שפת אמת | בטול רצון האדם מרב התלהבות ותשוקה
ישועות משה | תפלה פחיתת ובהתלהבות עולה למעלה ומתקבלת להחמיים
ולרצון
ויזבר משה | הנרות האירו מאליהם אל מול פני המנורה
אשר חי | משה לא החליט בעצמו כי הרגיש נגיעה בדבר
באר מנחם | המאמין באמונה שלמה שהכל מאתו יתברך זוכה לקים ולשמר
כל מצותיו
ויאמר שאול | הכנעת היצר הרע בכח התורה
אספת חכמים | על ידי ישראל נמשך השפע לכל העמים
אדרת אליהו | תלפת ישראל לאכל דגים שאין בהם מצות הקרבה
ברית שלום | רפואת העינים על ידי אכילת הפנ
דעת סופר | בכית העם בפתחי אהליהם למשך אחרים עמיהם
דברי שאול | הנהגת משה רבנו כתורת המגדל בנים של אחרים בשכר
מחשקים כסף | משה העביר על מדותיו בגלל ענותנותו
דרשות ר"י אבן שועיב | הקנאה מוציאה את האדם מהעולם
חוט של חסד | המקנא בחברו מאבד אף מה שבגדו
דברי שאול | החלוק בין קנאה המשפחת לקנאה הפחיתה
מעשי צדיקים
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה

קדשת לוי | עקר החביבות אצל הבורא הוא הרצון לעשיית המצוה
לקוטי הלכות | עקר שרש הנשמה הוא בחינת ה'רצון'
באר יעקב | יגיעת האדם אינה אלא בגדר השתדלות, אף ההצלחה היא פלה
מידי ה' לבדו
אור התורה | הלמוד לעבודת הבורא מדברי הגמרא משכן אקרי מקדש ומקדש
אקרי משכן
לקוטי שיחות | שכט דן היו משיבי האבדות הרוחניות לשאר המחנות
פתוחי חותם | הגוף רוצה להתדבק בגשמיות והנשמה ברוחניות
רזא דשבת | אכילת דגים בצלים ושומים בשבת לתקן תלוית בני ישראל
עליהם
אמרי נעם | הענוה נדרשת מהאדם רק קודם עמדו להתפלל או בעת התעסקותו
בגשמיות אף בעת התפלה עליו להתחזק ולהתלהב
ישמח משה | המפיר בחסרונו - אף אם הוא באמת עני גדע - נקרא ענו
סוד ישרים | כיצד יכל משה להיות ענו על אף ידיעתו שהוא הגדול מכל
ישראל
חיים וחסד | בלילה בצאת הנשמה מהגוף מתבהרים המחין
גנזי יוסף | אריכות בתפלה וקריאת שמע אינם מונעים פרנסה מהאדם
אמרי פנחס | מתגלה אור הגנוז
נעם אלימלך | עשיית המצות מתוך התלהבות ושמחה
אריה שאג | 'בכה למשפחתי' - על הכבוד והמעמד שנוסר להם
שם משמואל | הלמוד לצעירים המתחילים בעבודת ה' לא להתנאש
מנפילות
דברי המצנע | יש הרודף אחר הפרנסה ויש שהיא רודפת אחריו כדי שיגלה
הנצוצות
דברי ישראל | השפעת הפרנסה היא כפי ערך עבודתו הרוחנית של האדם במח
שבראשו
עטרת ישועה | קדשת השפאלער זיידע זיע"א

בס"ד

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים
את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת בהעלותך

מעלת הרצון

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א
עקר החביבות אצל הבורא הוא הרצון
לעשיית המצוה | משל נאה

כי נתנים נתנים המה לי מתוך בני ישראל
תחת פטרת כל רחם בכור כל מבני
ישראל למחתי אתם לי (ח טו). לבאר בפסוק
הלשון 'נתנים נתנים'.

והנראה דרך משל ומליצה, כאשר יביאו
מתנה לשר אחד פחות הערך,
אזי המתנה עצמה חביב אצלו, מה שאין
כן כשיביאו מתנה לשר גדול ואפרנס
גדול, המתנה גופא אינו חביב אצלו כלל,
כי אפרנס גדול כמוהו, כמה רבבות מדרגות
שיש לו, והא חביב אצלו מתנה פחותה
כזו.

אך החביב אצלו, הוא נדבת לבו של זה
הנותן, שעלה ברצונו לתן לו מתנה.
ונמצא ערך החביבות של זה השר, הוא
להנותן הנתינה, כלומר שעלה בדעתו לתן
לו מתנה, ולא המתנה עצמה שנותן לו.

וזהו גבי השם תברך גם כן, שיקרבו
לויים לעבודתו תברך, מה בצע לו
בהם, הלא מלפניו יחילו כל ישבי תבל,
וכל שרפי מעלה עומדים עליו באימה
וביראה לעשות רצון קונם וחספן צורם.
רק חביב אצלו תברך מה שעלה בדעתו
להתקרב לעבודתו תברך.

הרמוז בלשון הפסוק

וזהו כי נתנים נתנים המה לי מתוך כו',
כי הנתינה שלהם, שעלה בדעתם
שיקרבו וימסרו לעבודתו, זה חשוב נתינה
אצלו כנ"ל, לא המתנה עצמה, רק הרצון
שבו שנתן מתנה זו חביב אצל הבורא:

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

עקר שרש הנשמה הוא בחינת הרצון

וזה בחינת בהעלותך את הנרת אל מול
פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח
ג), כי הנשמה קרויה נר, כמו שכתוב נר
ה' נשמת אדם חפש כל חדר בטרן (משלי
כ טו). ועקר שרש הנשמה הוא בחינת רצון,
ועל פן נקראת נפש, לשון רצון.

תקף הרצון וההשתוקקות כנר דולק

ועל פן נקראת נר, כי תקף הרצון הוא
כמו נר דולק, בבחינת 'כי עזה כמות
אהבה וכו'', שהוא תקף הרצון והאהבה
וההשתוקקות להשם תברך, ומבאר שם
'רשפיה רשפי אש שלהכתיה, מים רבים
לא יוכלו לכבות את האהבה וכו'' (שיר
השירים ח ו-ז).

כי תקף האהבה והרצון להשם תברך
בוער כמו רשפי אש שלהכת יה
שממנו נדלקין כל הנרות הקדושים בבחינת
'לאנהרא בוצינין לאדלקא שרגין', שזהו
בחינת אור הנשמה שקרויה נר ה' –
שנדלקת ומאירה על ידי תקף הרצון דקדשה
הבוער להשם תברך ברשפי אש שלהכת
יה.

עקר אור הנשמה להאיר את חשכת הגשמיות

ועקר אור ונר הנשמה הוא, שצריכין
להאיר בכל מיני תקף החשך
וצלמות, כי רק בשביל זה ירדה הנשמה
לזה העולם להתלבש בגוף גשמי ועכור
כזה, כי גשמיות הגוף והעולם הזה נקרא
חשך ומעצם החשך לא היה אפשר להתקיים.

כחה הגדול של הנשמה לא להניח את הרצון הטוב בכל מה שיעבר על האדם

ועל פן המלאכים כשיירדו לזה העולם
נכשלו מאד מאד כמו שאמרנו רז"ל
(ראה נדה סא. רש"י ד"ה שבא), רק הנשמה נמשכת
ממקום גבוה מאד מרצון העליון, על פן
יש לה כח אם תרצה לעמוד במלחמה זאת.

כי אם התגבר לאחז בשרששה שהוא בחינת
רצון, דהינו שלעולם לא תניח את
הרצון הטוב בכל מה שיעבר עליו, על
ידי זה תוכל להתגבר לעולם נגד חשכת
הגוף והעולם הזה וכו'.

בבחינת 'פי אתה תאיר גרי ה' אלקי

ג'יה חשכ' (תהלים יח טט), ועל
ידי זה 'פי כף ארץ גדוד ובאלקי אדלג
שור' (פסוק ל טט), שאוכל להתגבר נגד כל
הגדודים והחילות וחומות ברזל הרוצים
להפסיק חס ושלום ביני וביני אבי שבשמים,
פי אף שהוא לפי בוער עדין ברשפי אש
שלהכת יה להשם תברך אשר מים רבים
לא יוכלו לכבותה וכו'.

וזה גם חשך לא יחשיך ממך ולילה
פיום יאיר וכו' (שם קלט יב), וכתוב

'אל תשמחי איבתי לי כי נפלתי קמתי כי
אשב בחשך ה' אור לי' (מכה ז ח). והכל
על ידי תקף הרצון שהוא עקר קדשת
הנשמה בשרששה שנקראת בשביל זה נר,
כי היא מאירה כמו נר ממש שמאיר בכל
מיני חשך.

שבעת הנרות להאיר את שבע מדות הרעות

וזה בחינת שבעת הנרות, כי הנשמה
כלולה מכל השבע מדות פדוע.
ויש שבעה מדות בקדשה, שהם כלל הכל,
ואת זה לעמת זה יש שבע מדות רעות
שזה בחינת שבעת פרות הטובות ושבע
פרות הרעות וכו', בחינת שבעה ימי טוב
ושבעה ימי רע.

והאדם בא לזה העולם בשביל להתנסות
בזה, שיעבר עליו כמה מיני חשך
הכלולים שבעה, שזה בחינת שבע מדורי
גיהנם שהאדם נענש בהם חס ושלום כשלא
עמד בנסייון ונכשל בהם, שזה בחינת
'ושבעה עדין יחלפון עלוהי'.

וכפרט מי שרוצה להתחיל לכנס בעבודת
ה' ולהתקרב באיזה התקרבות
להשם תברך, שכל מי שחותר ועוסק
לנתק עצמו מהרע ולהתקרב אל הטוב,
כמו כן מתגרים ומתגברים בו יותר ויותר
וכו'.

התגברות הרצון דקדשה בעז ומעצמות כל יום מחדש

ועל כל זה עקר העצה והתחבולה הוא
התגברות הרצון דקדשה, שפששהאדם
מתחזק אף שהוא בכל מה שעובר עליו
- לכלי להניח את הרצון דקדשה ולהתחיל
בכל יום מחדש ברצונות חזקים חדשים
להשם תברך וכו', אזי הרצון דקדשה
שהוא עקר קדשת הנשמה כנ"ל, מאיר לו
כמו נר ממש שמאיר בכל מיני חשך
שבועולם.

ועל פן הם בחינת שבעת הנרות, כי
צריכין להאיר בכל מיני חשך
שכלולים בשבעה שמשים כל הנפילות
שבועולם חס ושלום בבחינת 'כי שבע יפול
צדיק וקם' (משלי כד טו), פי כל אחד מישראל
נקרא צדיק כמו שכתוב ועמך כלם צדיקים'
(ישעיה ס כא) (ברכת השחר הלכה ה):

פרשת בהעלותך

והולך אל חר התנור שהוא הקוימ"ן (ארוכה) לידע אם נכנס דרך שם.

זהו שוטה אפלו בביתו ובהיכלו ואין לו יראת שמים אפלו כמלא נימא, כי הירא הוא השפל בעיניו ויודע שעדין לא התחיל בשום עבודה כלל ודי שהוא חי בחסדי ה' להשפל והנבונה, וזה ואשכחן מקד"ש דאקרי משפ"ן, והבן. כף שמעתי ממורי ז"ל בבאור פנתו הקדושה:

דגל מחנה בני דן מאסף לכל המחנות (כה)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

שבט דן היו משיבי האבדות הרוחניות לשאר המחנות

מחנה דן היה מאסף לכל המחנות. הם הלכו בסוף כל המחנות, ועל ידי זה היה ביכולתם למצא את כל הדברים שאבדו בגני המחנות שלפניהם, ולהשיבם לבעליהם.

נמצא, דאף על פי שמחנה דן היה לבסוף, שנה מורה על פחיתות מדרגתו – בחינת רגל, מפל מקום – ואדרבה, מצד זה גופא – היו הם דוקא משיבים את האבדות לשאר המחנות.

אבדה רוחנית | המאבד מ'ה' שנותנים לו - בחינת הבטול

הענין ד'אבדה' ברוחניות הוא כפרוש התסירות על מאמר רז"ל (הגיגה ד) איזהו שוטה זה המאבד כל מ'ה' שנותנים לו – שמלמעלה נותנים לכל יהודי בחינת מ"ה, דהינו כח הבטול לאלקות. אלא שמצד היצר הרע, הנקרא מלך זקן וכסיל – שוטה – עלולים לאבד חס ושלום את בחינת מ"ה. והמוצאים אבדה זו והמשיבים אותה הם מחנה דן – מאסף לכל המחנות.

התיחדות שבט דן בענין הבטול

אצל המחנות שנסעו בראשונה והיו קרובים אל המשפך, אפלו אצל שבט לוי ואפלו אצל בני קהת, עלול להיות שיאבדו בחינת מ"ה והבטול לאלקות. רק מחנה דן – בחינת רגל דוקא, הנה לא זו בלבד שבחינת מ"ה שבגשמתם נותרת בשלמותה, אלא עוד זאת, הם משיבים את מ"ה והבטול גם לשאר בני ישראל.

דלכאורה 'יגיעה' ו'מציאה' הם שני הפכים שאינם הולכים יחדיו, כי 'מציאה' הוא דבר המגיע בהסח הדעת, ואלו מה שהאדם משיג ביגיעתו אינו נחשב למציאה, ואם כן מהו שאמרו 'יגיעת ומציאת'.

אלא, דהשמיעונו בדבריהם ענין זה, שהאדם למרות יגיעתו הרי כל השגתו היא רק בתורת מציאה שבאה לו במתנה, ולא בכח יגיעתו. אלא שזאת המתנה נתנת רק למי שמגיע עצמו בתורה, וכאמרו ז"ל 'לא יגיעתי ומצאתי אל תאמין' (סו), כי לולא היגיעה אין זוכים להשגת התורה. אף על כל פנים גם המתגיע בתורה, השגתו אינה על ידי יגיעתו, כי אם בתורת מתנה ומציאה:

ונסעו הקהתים נשאי המקדש והקימו את המשכן עד באם (אשכחן משכן דאקרי מקדש ומקדש דאקרי משכן, עירובין ב.) (י כא)

אור התורה

רבי שלום תאומים זיע"א

הלמוד לעבודת הבורא מדברי הגמרא משכן אקרי מקדש ומקדש אקרי משכן

ושמעתי ממורי (הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו זיע"א) על זה שהקשה מה יוצא לנו מזה לעבודת הבורא אם משפך נקרא מקדש או מקדש נקרא משפך.

ואמר שדבר זה מרמז על היראה שבאדם, כשהוא בביתו או היראה שבו נקרא בשם מקדש קבוע, מה שאין כן כשהוא בדרך היראה שבו נקרא בשם משפך – אהל ארעי ויסעו ויחנו, שאינו יכול ללמד ולהתפלל.

ולפעמים כאשר אדם יודע שנסיעתו בדרך הוא גם כן עבודת הבורא כי הוא המכין מצעדי גבר, וכשנוסע לאיזה תקון באכילה ובשתיה ובתפלה וכשנה ובאיזה דברי תורה, הכל הוא רצון הבורא ברוך הוא והוא עושה רצונו, ואחר פגנת הלב הן הדברים.

ואם כן באדם כזה אפלו בנסיעתו בדרך היראת שמים אצלו בקביעות כי יודע שהנסיעה מעשה ה' המה, וזה אשכחן משפך – שהוא הנסיעה – אקרי מקדש קבוע.

וכן להפך באדם שהוא שוטה בביתו ודומה לו שהוא עובד ה' על דרך השלמות גדול ומצפה לגלוי אליהו בכל עת ורואה בכל הפתחים אם בא דרך שם,

וזה מעשה המנרה מקשה זהב וגו' כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנרה (כן עשה את המנורה, על ידי הקדוש ברוך הוא נעשית מאליה, רש"י) (ח ד)

באר יעקב

רבי יעקב ישכר בער מנדבורנא זיע"א

יגיעת האדם אינה אלא בגדר השתדלות, אף ההצלחה היא כלה מיד ה' לבדו

יש לומר בזה, שהוראה גדולה למד כאן הקדוש ברוך הוא את משה רבנו, והיא כלל גדול בתורה ובכל עבודת הבורא.

כי הנה משה רבנו היה מתגיע לעשות את המנורה כפי שצוהו ה', אף לא עלתה בידו, עד שלכסוף הורה לו ה' שישליך זהב אל האש, ונעשתה המנורה מאליה.

כא הקדוש ברוך הוא ללמדו, שבאמת האדם אינו יכול לפעל בכחו בלום, כי הכל הוא מכחו ותבונה ומדיליה אינו שוה מאומה. אלא שהאדם נדרש ממנו לעשות השתדלות, כי כן הוא רצון ה', ועל ידי השתדלותו יהא הקדוש ברוך הוא עושה את העשיות הנדרשות.

באור דברי רש"י 'כתבנית אשר הראהו בקה'

וזהו כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנרה, ופרש רש"י 'כתבנית אשר הראהו בקה'.

דענין זה שהראהו כאן במעשה המנורה שעל ידי הקדוש ברוך הוא היא נעשית מאליה, הוא כמו הדבר אשר הראהו בקה עת ישב שם ארבעים יום וארבעים לילה, והבין שהאדם אינו משיג מאומה בעמלו, אלא הכל הוא מהשם ותבונה.

מידעה זו הגיע משה רבנו לענוה

ומזה ידע משה, שאף אם הוא רואה במעשה המנורה את מעלתו על פני שבעת הרועים, על ידי שכל הנרות פונים אל מול פני המנורה, עם כל זה אין לו ליחס את הגדלה לעצמו ולהתנאות בה, כי הכל הוא מהשם ותבונה.

באור 'יגיעתי מצאתי תאמין'

ומזה מוסר השכל לכל אדם לידע, שאף אם עמל ויגע בתורה ומצא פדי מדתו, אין זה בכח עמלו, רק מתנה טובה שנתנה לו מהקדוש ברוך הוא בשכר יגיעתו.

וכדפרשו קמאי במאמר חז"ל יגיעתי ומצאתי תאמין (מגילה ו.),

עבודת מחנה דן - קבלת על | באור המעשה באדם שהיה אומר 'דונו דיני'

וזהו גם מה שאמר 'דן דיני' (בראשית מט טו), ואיתא בגמרא (פסחים ד.): ההוא דאמר דונו דיני אמרי שמע מנה מדין קאתי דכתיב דן דיני גו'.

ההנהגה 'דונו דיני', הינו שעל כל דבר ודבר, אפילו הפעוט ביותר, מעין הוא תחלה מה הדין בשלחן ערוך. הנהגה זו באה מצד קבלת על דוקא.

כל זמן שהעבודה בתורה ובמצות היא מצד טעם ודעת - מצד ההבנה, - הרי גם על פי שכל של תורה יש חלוק בין דבר גדול לדבר קטן. אבל מצד קבלת על הרי קלות שבקלות וקמורות שבקמורות שוים שהרי כלן הן גזרותיו של הקדוש ברוך הוא בשונה.

וזהו עבודתו של מחנה דן - קבלת על. ולכן בגלוי ובחיצוניות מדרגתם היא מדרגה נמוכה, שהרי אין לו הבנה וענג בעבודת ה', אבל באמת ובפנימיות, קבלת על היא למעלה מהשגה.

הלמוד מהנ"ל לענין אהבת ישראל והתמסרות לעשיית טובה ליהודי

ההוראה מן בעבודה: אף מי שלומד תורה ומקיים מצות באופן הנעלה ביותר, עד שעומד בקרוב למשכן ולארון, מכל מקום, אם מחשבתו נתונה רק לטובה שלו (ואפילו בשמירת מצוה ויהי) וחסרה אצלו ההתמסרות לעשיית טובה ליהודי אחר, הרי מאחר שחסר אצלו ענין ואהבת לרעהו כמוך, יסוד כל התורה, עלול הוא לאבד את בחינת מ"ה שבנפשו.

דוקא זה שמקדיש עצמו לגמרי במסירת נפש לאהבת ישראל, הוא דוקא מבטח בנוגע לעצמו שהוא יהיה בשלמות, והוא יכול אף להשיב את האבודות הרוחניות של הזולת (ח"א עמ' 103 ואילוף):

ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתו משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אתו לכם לכה אתנו והטבנו לך כי ה' דבר טוב על ישראל וגו' (י כט-לד)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א הגוף רוצה להתדבק בגשמיות והנשמה ברוחניות

אפשר לרמוז אלה הפסוקים על ענין הגוף והנשמה, וידוע פיון שהגוף מחמר קרץ, לפיכך תאוותו וחסקו להתדבק בהבלי העולם הזה ובתאוותיו, והנשמה פיון שהיא חלק אלוה ממעל, רצונה וחספה

פי אם בתורה ובמעשים טובים, פי זהו עקר ביאתה.

והנשמה מורה לגוף שירדף אחר עצתה, ומודעת לו פיון שסוף אדם לקבר ומיוו כצל עובר, אין לו לרדף אחר חיי שעה ולהניח חיי עולם. וידוע שהנשמה פעולתיה תלויים בגוף, שאם אין הגוף עוסק בתורה ובמעשים טובים, נשמה מנין לה.

הנשמה מבקשת מהגוף שישמע לדבריה ובכך ייטב גם לו

וזהו פונת הפסוקים: ויאמר משה הוא הנשמה, לחבב הוא הגוף שמחבב תורה ומעשים טובים, בן רעואל קרי בה 'רע אל', דהגוף המחבב תורה ומעשים טובים נקרא רע לאל. המדיני, שעושה דין לעצמו. חתו משה, דהגוף הוא חתן הנשמה. נסעים אנחנו, כלומר העולם הזה שאנחנו בו, אין לנו שום זמן מגבל בו שנוכל לומר עדין הימים ארפים ונחזר בתשובה, רק כל היום שמא הוא זמן מיתתנו, וזהו שאמר נסעים אנחנו מהעולם הזה היום או למחר, אל המקום הוא עולם הבא אשר אמר ה' אתו לכם.

לכן לכה אתנו, רדף אחר עצתנו ולא תעסק פי אם במעשים טובים, ובזה והטבנו לך, דגם הגוף יש לו הנאה גדולה, שעל ידי מעשים טובים זוכה לקום בתחית המתים ותחזר לו הנשמה שהיתה בו ושיגי השגה גדולה, וזהו והטבנו לך. ומה שאמר בלשון רבים לכה אתנו והטבנו לך, משום דיש באדם נפש רוח נשמה, ולפיכך אמר בלשון רבים.

כי ה' דבר טוב על ישראל, רוצה לומר זה הטובה של עולם הבא ושל תחית המתים, לא עשאה הקדוש ברוך הוא כי אם לישראל לבדם ולא לאמות העולם, וכיון שפן, למה נגרע לבלתי קחת חלקנו בטובה ההיא שאין לה הפסק.

בתחלה הגוף מסרב ועומד בטבעו

ויאמר אליו לא אלה, בתחלה הגוף מסרב, פיון שטבעו הוא טבע העולם שהוא שרוי בו, לפיכך אמר לו לא אלה אחר עצתך ואתבטל מהנאות העולם הזה, וזהו כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלה, דהינו הגוף הולך אחר שרשו ומולדתו שהוא הנאות העולם הזה.

הנפש רוח ונשמה מבקשים שוב מהגוף

חוזרת הנשמה ואומרת לו אל נא תעזב אתנו, כי אנחנו שלשה תלויים בך, נפש רוח נשמה, כי אתה הוא הפועל, וזהו כי על בן ידעת חתנו במדבר, דהינו אתה יודע שעקר חניותינו בך, בשביל

שאתה הוא החי המדבר בעדנו ועוסק בתורה ובמעשים טובים, וזהו חתנו במדבר, במדבר לשון דבור. וזהו שמסים והיית לנו לעינים, דהינו אתה הוא עינינו פיון שאתה הוא הפועל, ולפיכך אל נא תעזב אתנו. **והיה כי תלך עמנו, והיה לשון שמחה, כלומר שמחה גדולה תהיה לך אם תלך אחר עצתנו, והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו באותו עולם ובתחית המתים, והטבנו לך, כי הטובה המגיעת לנו גם אתה תהנה ממנה.**

לכסוף הגוף שומע לנשמה

ושמע להם הגוף ורדף אחר עצתם, וכלם הספיקו בעצה טובה. וזהו שאמר אחר זה ויסעו מהר ה', 'הר ה' הוא יצר הרע שדומה להר, עכשו הספים הגוף עם הנפש רוח נשמה, ונסעו ממנו ועשו תקון כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (קידושין ל.י), ישלש אדם ימיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד, וזהו דרך שלישי ימים, דהינו תשלשו הימים כאמור. וארון ברית ה' הוא יצר הטוב, נסע לפניכם מכת התקון שעשו דרך שלוש הימים, כדי לתור להם מנוחה.

השכינה שרויה כנגדו בעולם הזה ובעולם הבא

וכיון שהגיע זמנם לפטר, השכינה הולכת עמם ומלנה אותם עד מקום מנוחתם, וזהו שאמר וענו ה', היא השכינה, עליהם יוםם, דהינו כשהלכו לעולם הבא הנקרא 'יום', בנסעם מן המחנה הוא עולם הזה, שהעוסקים בתורה אף העולם הזה נקרא להם מחנה שכינה, שהשכינה שרויה נגד העוסק בתורה, נמצא בשעת פטירתו נסע ממחנה שכינה למחנה שכינה, ולהכי קרי לה בנסעם מן המחנה:

זכרנו את הדגה אשר נאכל וגו', ואת הבצלים ואת השומים (יא ה)

רזא דשבת

רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זיע"א

אכילת דגים בצלים ושומים בשבת לתקן תלונת בני ישראל עליהם

הנה ממנהגי בני ישראל לאכל בשבת קדש דגים וגם שומים ובצלים, וסודות נפלאים בזה.

ואפשר לתת עוד טעם, כדאיתא במדרש פירשת בשלח (שמור"ר כג ג) שהצדיקים בדרך שמקלקלין בזה הם מתקנים. ובאשר חטאו בהזכרת שמות מאכלים האלו, לכן מתקנים בזה שאוכלים אותם לשם מצוה לכבוד שבת קדש:

פרשת בהעלותך

האמונה בשלמות. כל הגופין והצורות נקראים תמונה [רצוני לומר ויידער גישטאלט].

וְצִרִיךְ האדם להרגיל את עצמו בכל יום שלא לראות על התמונה אלא על הפנימיות שבתוכה, וביים מחמת שהנשמה בגוף המחין הם כמו בחלישות הבהירות שלה ואין יכול לראות הפנימיות, אבל בליילה שהנשמה יוצאת מן הגוף אז היא בחלום, רצוני לומר חזק בבהירות שלה ואז הוא רואה הפנימיות, וזהו בחלום אדבר בו.

באור 'אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך'

וזו שכתוב 'אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך' (תהלים יו טו), בשביל שהרגיל את עצמו בהקיץ לראות ולחשב 'תמונתך' על הפנימיות, לכן זכיתי לראות 'בצדק' שהוא בחלום צדק לשון ישר ואמת שיש פנימיות בתוכה, 'פניך' פנימיות ממש בלי שום תמונה.

ומי שעושה כן הוא מרפכה לשכינה שבאמצע, וזהו דוד המלך עליו השלום היה מרפכה לשכינה שפכה תמיד על השכינה שבתוכה ולא על הגשמיות, וזה נקרא 'עלמא דאתי' שהשכל מתגבר אצלו תמיד מחמת זה המחשבה, ומחמת שטרוד המחשבה לבוא בפנימיות אין לה עת לפנות אל הגשמיות, והוא מתרחק בכל יום ומתקרב אל הקדושה:

מסכת אבות - פרק ב'

וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע (מ"א)

גנזי יוסף

רבי יוסף מסטאנוב זיע"א

אריכות בתפלה וקריאת שמע אינם מונעים פרנסה מהאדם

הנה רמז בתבת 'קבע' שהוא לשון גזל, כמו שנגמר (משלי כב כג) וקבע את קבעיהם נפש, שלא תאמר שאריכות קריאת שמע ותפלה גוזלין פרנסה שלך, 'אלא רחמים', הוא כנגד קריאת שמע שיש בו רח"ם תבות, ובזה מעורר חסד אברהם, גימטריא רמ"ח, ותחנינים כנגד תפלה, שתחננון אחד מעשרה לשונות שנקרא תפלה, כמו שכתב רש"י בפרשת ואתחנן עין שם, והינו שמעם - אדרבה בא שפע על האדם (פרשת בהעלותך):

תתני ענוה דאיכא אנא, דלכאורה אם החשיב עצמו לענו, אין לך גאות גדולה מזו, והבן.

אך יוכן, על פי מה שפרש הפסוק (תהלים כב כה) 'כי לא כזה ולא שקץ ענות עני'. דרצונו לומר, אפלו מי שהוא באמת עני בדעת, אם יודע ומפיר חסרונו ועל ידי זה מקטין עצמו, גם זה חשוב בעיניו יתברך ויש לו תאר ענו. וזהו שאמר 'כי לא כזה וגו' ענות, רצונו לומר השפלות של העני, אף אם הוא באמת עני בדעת כנ"ל.

וזה מאמר רב יוסף דאמר לא תתני דבטלה ענוה, דאיכא אנא, רצה לומר, אף שבסבת חסרונתי באה לי הענוה, פי אף ותגאה איש כמוני מלא חסרונות, עם כל זה גם זה ענוה מקרי, והבן. עד כאן דבריו הקדושים (פרשת וישלח):

סוד ישנים

רבי גרשון העניך מראדזין זיע"א
כיצד יכל משה להיות ענו על אף ידיעתו שהוא הגדול מכל ישראל

מצינו גבי משה רבנו שנגמר עליו והאיש משה ענו מאד וגו'. והלא באמת ידע משה רבנו בטח שהוא הגדול מכל ישראל, פי הוא בעצמו כתב התורה מפי הקדוש ברוך הוא הנאמר בה 'ולא קם נביא וגו' (דברים לד ט), הרי שידע שפיר שהוא הגדול.

אלא שהפיר היטב שאין באמת שום כח הויה בעולם זולת השם יתברך, פי אין עוד מלבדו, ומאחר שהיה מכיר כל כן היטב, לזה היה הוא הכלי קבול לקבל כל מיני אורות מהשם יתברך, פי הפיר היטב שכל אותו הגדלות שיש בו אינו מצדו כלל, רק מצד השם יתברך שפטר בו, וכך אם היה בוחר בגופו אחר מישראל היה יכול להיות הנפש האחר הגדול והמבחר מכל ישראל, ועל זאת ההפכה נאמר 'והאיש משה ענו מאד וגו', ולזה היה הוא הכלי לקבל כל מיני אורות:

בחלום אדבר בו

חיים וחסד

רבי חיים חייקא מאמדורא זיע"א
בלילה בצאת הנשמה מהגוף מתבהרים המחין

כשהמחין בכריאות וחזוק אז כל הגוף חזק ויכול לעמד על רגליו, והאמונה נקראת רגלים רצוני לומר רגילות, אז

ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי (יא טו)

אמרי נעים

רבי מאיר מדז'יקוב זיע"א

הענוה נדרשת מהאדם רק קודם עמדו להתפלל או בעת התעסקותו בגשמיות אך בעת התפלה עליו להתחזק ולהתלהב בשמחה

פרש רבנו הקדוש מורנו הרב אלימלך זצוקל"ה (פרשת בהעלותך ד"ה וישמע משה) בפסוק 'הרגני נא הרג ואל אראה ברעתי'.

כי היצר הרע מסית לאדם לילך בדרךיו הרעים, ואחר כך כשבא האדם להתפלל או ללמד, אז היצר הרע בעצמו מזכירנו כל עונותיו ומפילו לעצבות, ואומר לו איך תעז פניך להתפלל לפני אל גדול ונורא, וידעת בעצמך גדל פשעיך והמרותיך בהקדוש ברוך הוא.

ואמנם באמת בשעת התפלה צריך האדם לחזק עצמו שלא יזכר מחטאתיו, רק אחר התפלה ישבר לבבו בעת עשית צרכי הגשמיות שלו אז ישבר לבבו, ויקים 'וחטאתי נגדי תמיד' (תם נא ה).

וזהו הרגני נא הרג, שיהרג את היצר הרע, ואל אראה ברעתי, שלא אראה גדל רעות חטאתי שמראה לי היצר הרע בעת עשית המצוות.

היוצא לנו מדבריו הקדושים שעקר מה שנגמר 'וחטאתי נגדי תמיד' הוא דוקא קודם התפלה ועשית המצוות, ובשעה שעוסק בעניני גשמיות צריך להכניע תאנתו בזה, ולחשב בלבו איך יערב לו תענוגי עולם הזה והוא מלא פשעים ועונות.

אבל בעת עמדו בתפלה צריך להיות בשמחה ובהתלהבות גדול באהבה ויראה, ולא יעלה כלל על מחשבתו מהעברות שקודם, פי זה הוא עצת היצר הרע, פי יותר חשוב להיצר הרע העצבות שאחר עשית העברה מהעברה גופא, כדי שיוכל אחר כך להפילו לעצבות, פירוע זה בשם רבנו הקדוש מלובלין זצוק"ל (פרשת מצורע ד"ה זאת תהיה):

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (יב ג)

ישמח משה

רבי משה מאוהעל זיע"א

המכיר בחסרונו - אף אם הוא באמת עני בדעת - נקרא ענו

שמעתי ממורי הצדיק וקדוש מלובלין, במאמר רב יוסף (סוטה טו): לא

• לשונות של אור •

פְּרִשְׁת בְּהַעֲלֵתָךְ

אִמְרֵי פִנְחָס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א
מתגלה אור הגנוז
בְּכֹל פְּרִשְׁת בְּהַעֲלֵתָךְ מִתְעוֹרָר, אוּ מֵאִיר
אוּ מִתְגַּלֶּה, אוֹר הַגְּנוּז:

הַתְּלַבְּבוֹת

נַעַם אֱלִימֶלֶךְ

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א
עֲשִׂית הַמִּצְוֹת מִתּוֹךְ הַתְּלַבְּבוֹת וּשְׂמֵחָה
כֹּל מִצְוֹת זְמַנִּיּוֹת, כְּגוֹן פֶּסַח סִפְּה שׁוֹפָר
וְלוֹלֵב, צְרִיד הָאָדָם לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה
הַזֹּאת בְּבַחֲיָנָה גְּדוּלָה בְּשִׂמְחָה וּבִדְבָקוֹת הַעֲלִיּוֹן
כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקַשֵּׁר בְּקִדְשָׁה בְּלֵי שׁוֹם
הַפֶּסֶק לְכֹל זְמוֹ (ד"ה וידבר):

כְּבוֹד

אֲרִיָּה שְׂאֵג

רבי אריה לייבוש מזימיג'נאד זיע"א
'בְּכָה לְמִשְׁפַּחְתִּי' - עַל הַכְּבוֹד וְהַמַּעֲמָד
שֶׁנֶּחֱסַר לָהֶם
'וַיִּשְׁמַע' מִשָּׁה אֶת הָעַם בְּכָה לְמִשְׁפַּחְתִּיר',
אֵף שֶׁהָיָה לָהֶם כֹּל הַמְטַעֲמִים
שֶׁהִרְגִישׁוּ בְּמֶן, בְּכֹל זֹאת הַעֲשִׂירִים כְּכוֹ
עַל עֲנִיּוֹ מִשְׁפַּחְתָּם, וְהִגְנוּ שֶׁהֵם אֵינֶם
חֲשׂוּבִים כְּמִשְׁפָּחוֹת יוֹתֵר טוֹבוֹת מִמִּשְׁפָּחוֹת
הָעֲנִיּוּם, הַכְּבוֹד הָיָה חֶסֶר לָהֶם, וְהֶאֱמַצְעִי
שִׁיכָל לְזַלְזֵל בְּמִי שֶׁהוּא עֲנִי ה"י:

נִפְּלוֹת

שֵׁם מְשֻׁמָּאֵל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א
הַלְמוּד לַעֲשִׂירִים הַמִּתְחִילִים בְּעִבּוּד ה'
לֹא לְהַתְיַאֵשׁ מִנִּפְלוֹת
לְמוֹד לַעֲשִׂירִים שֶׁמִּתְחִילִים לַעֲבֹד הַשִּׁי"ת
בְּהַתְּלַבְּבוֹת, וְאִח"כ נִפְּלִים מַעַט
מִמִּדְּרָגָתָם, וְזֹאת הוּא מִן הַשָּׁמַיִם שְׁלוֹקָתִים
מֵהֶם הַעֲזוֹר הָאֱלֹקִי, כְּדֵי שֶׁבְּכַחוֹת עֲצָמָם
יַעֲבְדוּ אֶת הַשִּׁי"ת. וְכֹל הַמְּנִיעוֹת הֵן ג"כ
מִן הַשָּׁמַיִם, וְצְרִיד כ"א לִידַע זֹאת שֶׁלֹּא
יִפֹּל בְּעֲצָמוֹ וַיִּחְזַק א"ע לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה
(פֵּרֶשֶׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ):

אֲגָרָא דְכֹלָה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א
בְּשֶׁבֶת בִּיכֹלֶת הָאָדָם לְהַמְתִּיק וּלְתַקּוֹן
כָּל הַמְּאֲרָעוֹת שְׂאֵינֶם טוֹבִים
כָּל הַמְּאֲרָעוֹת שִׂיאָרַע ח"ו אֶל הָאָדָם אֵת
אֲשֶׁר אֵינְנו טוֹב לוֹ, יוֹכֵל בְּשֶׁבֶת לְתַקּוֹן,
כִּיּוֹן שֶׁבְּשֶׁבֶת הוּא הוֹיָה חֲדָשָׁה וַיִּתְהַפֵּף הַדְּבָר
מֵרַע לְטוֹב (פֵּרֶשֶׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ):

שֵׁם הוֹיָה

דָּגָל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א
שֵׁם הוֹי"ה מְשַׁבֵּר הַמַּחֲשָׁבוֹת הַרְעוּת
כְּשֶׁאָדָם מִצִּיר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הַשֵּׁם הוֹי"ה ב"ה
אֲזִי הוּא מְשַׁבֵּר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת
רְעוֹת וְזָרוֹת (ע"פ ויסעו בראשונה):

תְּאֵוָה

זֶרַע קוֹדֵשׁ

רבי נפתלי מרופטיץ זיע"א
תְּאֵוָה שְׂכִיֶּת רַק בְּמַחֲסֵר אֲמוּנָה
הַעֲרַב רַב הַתְּאֵוָה [תְּאֵוָה], וְלֹא יִשְׂרָאֵל,
כִּי אִיד שִׂיד תְּאֵוָה כְּבַעַל אֲמוּנָה,
כִּיּוֹן שֶׁכָּכֵל דְּבָר שְׁחָסֵר לוֹ אוֹמֵר מִסְתַּמָּא
אֵינִי צְרִיד לָזֶה, דָּאֵם לֹא כֵן הִלֵּא אֲנִי אוֹמֵר
וּמְבָרַךְ לוֹ ית"ש הַעוֹשָׂה לִי כָּל צְרַכִּי, וְאֵם
הָיָה צְרִיד לִי הַדְּבָר בְּיִדְאֵי הָיָה לִי (פֵּרֶשֶׁת
בְּהַעֲלוֹתְךָ):

רִבִּיד הַזְּהַב

רבי ישראל דב מיאטניצא זיע"א
כְּאֲשֶׁר שׁוֹבְרִים תְּאֵוָה נִהְיָה מִכָּף שְׂתִי
תְּאֵוֹת
שְׂמַעְתִּי מִפִּי אַדְמ"ו הַרְבּ הַקְּדוֹשׁ מִרְאֲפָטְשִׁין
זי"ע ה"מ: אֵם אָדָם שׁוֹבֵר הַתְּאֵוֹת
מוֹלִיד שְׂתִי תְּאֵוֹת, כִּי מִן הָאֶחָד נַעֲשֶׂה שְׁנַיִם
(פֵּרֶשֶׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ):

בְּאֵר מַיִם חַיִּים

רבי חיים מטש'רנוביץ זיע"א
אַהֲבַת הַבוֹרָא שׁוֹבֵרֶת כָּל הַתְּאֵוֹת
וְזֶה נִקְרָא 'קְבֵרוֹת הַתְּאֵוָה', שֶׁהַתְּאֵוָה שֶׁבְּאָדָם
נִקְבֵּר וְנִשְׁבֵּר בְּקִרְבּוֹ עַל יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹת
בְּלִבּוֹ לְרַב אַהֲבַת הַמְּקוֹם ב"ה, כִּי אַהֲבָה זֹ
מְבַטֵּלֶת כָּל הָאֲהָבוֹת וְתְּאֵוֹת אַחֲרוֹת וְכו'
(פֵּרֶשֶׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ):

פְּרִנְסָה

דְּבִיר הַמְּצַנֵּעַ

רבי ישראל דב בער מיאטניצא זיע"א
יֵשׁ הַרוֹדֵף אַחֵר הַפְּרִנְסָה וַיֵּשׁ שֶׁהִיא
רוֹדֶפֶת אַחֲרָיו כְּדֵי שִׂיעֲלָה הַנְּצוּצוֹת
וְאָמַר אַדוּמו"ר הַנ"ל (מִרְאֲפָטְשִׁין זי"ע),
שְׂשֻׁמַע מִפִּי אִישׁ אֱלֹקִים קְדוֹשׁ
רַבִּי מִיכָל מְזֻלָּא טָשׁוּב, שִׂישׁ בִּנ"א שְׁרוּדְפִים
אַחֵר הַפְּרִנְסָה, רְצָה לוֹמַר הַפְּשׁוּטִי בִּנ"א
צְרִיכִין בְּעוּה"ר לְרַדֵּף אַחֵר הַפְּרִנְסָה, וְלִי
הַפְּרִנְסָה רוֹדֶפֶת אַחֲרֵי, ר"ל כְּדֵי לְהוֹצִיא
הַנְּצוּצוֹת הַקְּדוֹשִׁים (פֵּרֶשֶׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ):

דְּבִיר יִשְׂרָאֵל

רבי ישראל ממוז'ניץ זיע"א
הַשְּׁפַעַת הַפְּרִנְסָה הִיא כְּפִי עֵרֶךְ עֲבוּדָתוֹ
הַרוֹחֲנִית שֶׁל הָאָדָם בְּמַחֲ שִׁבְרָא שׁוֹ
זְהוּ שְׂאֵמֵר אָבִי אֲדוּנִי זְכוּק"ל עֵמֶר
לְגַלְגַּלְת', פְּרוּשׁ לִפִּי עֵרֶךְ הַרְאֵשׁ וְהַמַּחֲ
שְׁעוּבָד בּוֹ הַשִּׁי"ת, כִּד הַשִּׁי"ת מְשַׁפֵּיעַ לוֹ
פְּרִנְסָה בְּהַרְחֵבָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ מִנְעֵה לַעֲבוּדָתוֹ
(פֵּרֶשֶׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ):

צְדִיקִים

עֲטֹרַת יְשׁוּעָה

רבי יהושע מד'יקוב זיע"א
קְדֻשַׁת הַשְּׂפָאֵלֵעַר זִידַע זיע"א
שְׂמַעְתִּי אֲשֶׁר צְדִיק אֶחָד רָאָה אֶת הַצְּדִיק
הַנִּקְרָא שְׂפָאֵלֵעַר זִידַע זי"ל מִרְקַד
בְּמִזְמוּטֵי חֲתָן וְכֹלָה, וְאָמַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה
בְּהַרְגָלִים יְחוּדִים גְּדוּלִים, אֵף שֶׁהוּא אֵינוֹ
מְכוּן אֶת עֲצָמוֹ עַל זֶה, עכ"ו הַדְּבָר נַעֲשֶׂה
מֵאִלּוּ, לֹאֲשֶׁר כְּבָר נִדְבָדַף גּוֹפֵה כ"כ שֶׁהַגּוֹף
עוֹשֶׂה מַעֲצָמוֹ יְחוּדִים נוֹרָאִים (פֵּרֶשֶׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ):

שֶׁבֶת

פְּרִי צְדִיק

רבי צדוק הפהן מלובלין זיע"א
טַעַם לְתַקְנַת הַבַּעַשׂ' לּוֹמַר הוּדוּ בְּעֵרֶב
שֶׁבֶת - כִּי אֲזִי יוֹצֵא הָאָדָם מִטְרָדָה
לְמַנוּחָה
וְעַל כֵּן תִּקּוֹן הַבַּעַשׂ' לּוֹמַר הוּדוּ בְּעֵרֶב
שֶׁבֶת בְּמַנוּחָה סְמוּד לַפְּנוֹת עֵרֶב, כִּי
אֲזִי יוֹצֵאִים מִהַטְרָדָא לְמַנוּחָה וְנִיחָא, דְּגַמַּת
עוֹבְרֵי יָמִים וְהַלְכֵי מִדְּבָרוֹת כְּשֶׁבְּאִים לְיִשׁוּב
שְׂצִרִיכִים לְהוֹדוֹת (בְּהַעֲלוֹתְךָ ו):

פרשת בהעלותך

הן בתפלת שבת קדש והן בסתם תפלה בימות החול, תמיד להטה בהם אש ההתלהבות, ס'האט זיי געמאנט דאס דאווענען. - הם השפילו להבין שעבודת התפלה דורשת ותובעת מהם התרוממות והתעלות.

מהם שלא היו לא רב ולא פלי קדש, כי אם בני בית הטרודים למצא טרף ופרנסה לבני ביתם, אף היו מלאי יראת שמים.

הרבה פעמים רעבו ללחם, בקשי היה להם מה לאכל, ובכל זאת בעמדם להתפלל שכחו מפל הסוכב אותם ויצאו מגדרם מרב התלהבות והיו סוחפים בהתלהבותם גם את כל העומדים מסביבם.

הכתלים הפכו לחטיבה אחת יחד עם הקהל הרגיש לרנן ולשבח לאל

חי - די ווענט האבן זיך געהויבן דארט ביים דאווענען, הכל געשו כדוד רותח, ס'האט געברענט ווי א קעסל, התרפקו בהשתפכות הנפש כבנים המתחטאים לפני אביהם.

זה היה רוקד ומקפץ מגדל התלהבותו, והאחר היה צועק מנהמת לבו בתפלתו, קולות בקולות נגעו וקרעו את סגור לבם של כל האנשים.

לא היו יכולים להתפלל מישב, ועל אחת כמה וכמה שלא יכלו להתפלל תוך כדי הנחת רגל על חביתה, וטעמה של תפלה זו עדין חקוק היטב בעצמותי. אינו דומה שמיצה לראיה וצריכים לראות זאת בעינים, וראיה זו חוקקת רשם על נפש הרואים:

ברוך הוא, ואלו הוא 'א קרוץ מחמר'ל מעפר וגוש אדמה זוכה לרומם ולשבח את השם יתברך, וכשיעשה חשבון נפש זה כבר יעמד אחרת בתפלה.

התפלה בדבקות אינה מנחת לישב בתפלה

כשמתפללים בדבקות אז אין יכולים לישב בכל התפלה, שהרי מדברים אל הקדוש ברוך הוא עקשו ומתדבקים בו.

כמו שהיה רבי מרדכי חנא או רבי איציק דוד נוהג לומר, שמי שמתפלל הכל יודו' עם ה'נפח' מתר לו לשבת, פי אז כבר אי אפשר לשבת, ואף אם ישנם חלונות ממול עיניו אינו רואה כלום, כי אני מתפלל ומתדבק אל הבורא עולם. זהו הפרוש של דבקות ועבודת.

זכרונות והשתוקקות לתפלתם היוקדת של חסידי הדור הקודם

נפשי פלטה לאותם יהודים, יהודים מהדור הקודם, באיזה חיות התפללו, אש קדש יקדה בקרבם בהתלהבות שאין לה שעור, בכל רמ"ח אבריהם ושס"ה גידיהם, עד שלא ידעו היכן הם נמצאים ולא הרגישו כלל מה מתרחש סביבם.

"פרעג איהם ווי ער איז, אויף דעם וועלט, אויף יענער וועלט, ער ווייסט גאונישט. ער דאווענט יעצט פאן הייליגן באשעפער!"

ראשם ורבים היו מנחים "ביים הייליגן באשעפער"! פלטה נפשמ להשם יתברך בעת התפלה במסירות הנפש ממש, "געטאנצן ביים דאווענען, די פיטלעך זיך געהויבן ביים דאווענען".

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א
בטול רצון האדם מרב התלהבות ותשוקה
להיות כל רצון האדם בטל בששים ומאה לרב התלהבות התשוקה לעשות רצונו ית"ש (תרמ"ז ד"ה בפסוק):

עמוד התפלה

ישועות משה

רבי משה יהושע מוויז'ניץ זיע"א
תפלה בחיות ובהתלהבות עולה למעלה ומתקבלת לרחמים ולרצון

רש"י פרש על הפסוק 'בהעלתך את הנרות', שצריך להדליק עד שתהא השלהבת עולה מאליה.

ויש לומר: 'בהעלתך' רומז לתפלה, על דרך שפרש רש"י (ברכות ל: ד"ה דברים) 'זו תפלה שעולה למעלה'. צריך להתפלל בחיות ובאש להבה ואז התפלה תעלה למעלה ותקבל לרחמים ולרצון.

התלהבות והתרגשות מהידיעה שהאדם זוכה למה שאין זוכים מלאכי מעלה

כפרט כאשר מגיעים בתפלה לתבות של שבח הבורא ברוך הוא, כגון בפסוקי דזמרה כשאומרים 'הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילתיו', 'הי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו'.

תבות אלו צריכות להלהיב את נפש האומרים. יחשב האדם פי הרי מלאכים ושרפים חלים ורועדים ומזדעזעים כשהם מוציאים דבור אחד לפני הקדוש

אוצרות גאוני הדורות

אשר חי

רבי אשר חדאד זצ"ל

משה לא החליט בעצמו כי הרגיש נגיעה בדבר

קשה, מאחר שאותם אנשים באו לפני משה ואהרן, מדיע פנו בדבריהם רק למשה, וכנאמר 'ויאמרו האנשים ההמה אליו'.

ונראה לכאר, בהקדים את המבאר בגמ' ספ' (כה), שאותם אנשים היו נושאי ארונו של יוסף. עוד יש להקדים את דברי הגמ' בסוטה (ג), 'בוא וראה כמה חביבות מצות על משה רבנו, שכל ישראל כלם נתעסקו בבזה והוא נתעסק במצות, שנאמר "חכם לב יקח מצות" (משלי י, ח)', והינו שחפש את ארונו של יוסף, והוציאו ממצרים.

המנורה יאירו ממילא, גם אם לא תתקן אותם באפן הזה. והעיד הפתוב ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתייה, הוא בעצמו תקנם כן ולא סמך על הגס, להגיד שבחו שלא שנה משאר הפהנים וברח מן הכבוד.

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשת הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא. ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל: ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם

(ח-ט)

ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתייה (א ח)

וידבר משה

רבי משה פולק זצ"ל

הנרות האירו מאליהם אל מול פני המנורה

ופרש רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שנה. ונראה לפרש שכל הדלקת אהרן היה בגס, ולא היה צריך גפי אהרן להעריך הנרות אל מול פני המנורה, כי מאליהם האירו אל מול פני המנורה, אמנם אהרן בצדקתו לא רצה שיהיה הוא משנה ומבחר נגד הפהנים הבאים, על כן תקנם גם כן מיד אל מול פני המנורה. וזה שאמר בהעלתך את הנרות, אם אתה בעצמך תדליק הנרות, אל מול פני

ומעתה יובן, שאותם אנשים היו טמאים מחמת שנשאו את ארוננו של יוסף, ועל כן, למרות שבאו לפני משה ואהרן, פנו בדבריהם למשה, ואמרו לו, ממך למדנו, ועשינו כפי שאמרת עשית, וא"כ דבר זה נוגע גם אליך, וא"כ עליך לתקן את אשר נגרע מאתנו להקריב את קרבן פסח.

ועל פי זה יובן מדוע ענה להם משה "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם". וזאת על פי המבואר במפרשים (הובא בשם רבי יוסף באב"ד מח"ס 'מנחת חינוך', ועוד), שבאור מה שנאמר בפרשת בנות זלפחד "ויקרב משה את משפטן לפני ה'" (במדבר כו, ה), שהיה זה מפני שהן אמרו לו "אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת" (שם, א), ומפנין שבזה שאמרו לו שאביהם לא היה מאותם אלו שחלקו עליו, היה זה כעין שחד, לכן לא רצה לרדן בעצמו, אלא מסר זאת להחליטה של ה'.

וא"כ יש לומר גם כאן, שהואיל ואמרו למשה שעשו כפי שהוא עשה, ושדבר זה נוגע אליו, הרי שהרגיש משה שהוא נגוע בדבר, ועל כן לא החליט בעצמו, אלא פנה לשמע את דברי ה'.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו (ט כג)

באר מנחם

רבי מנחם ברודי זצ"ל

המאמין באמונה שלמה שהכל מאתו יתברך וזכה לקיים ולשמור כל מצותיו

ובדרך אפשר נראה לי לרמוז בזה על פי מה שדברנו מזה כמה פעמים, שהעקר הוא להאמין באמונת שלמה שהכל מאתו יתברך שמו ויתעלה, ומפי עליון לא תצא הרהרות, וכל מה שיעבר עליו יבין וישקיל שהכל הוא לטובתו, ואם זכה אדם לעלות למדרגה זאת, אזי אינו מבעט בו יתברך שמו, ושומר ומקיים מצות ה' ותורתו. וזה שמרמז לנו הקרא כאן על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, אם האדם יודע ומאמין באמת שהכל הוא מאת ה' ברוף הוא וברוף שמו, אזי את משמרת ה' שמרו, שומרין ומקיימין מצותיו וחקותיו יתברך שמו כאשר נצטוו בסיני ואינו מבעט בהשם יתברך שמו.

וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם בחוצרת וזכרתם לפני

ה' אלהיכם ונושעתם מאיביכם (י ט)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאש זצ"ל

הכניעת היצר הרע בכח התורה

אפשר לרמוז על פי מה שאמרו ו"ל (קידושין ל:), בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תכלין. וכן אמרו ו"ל (שם), אם פגע בך מגול זה משכהו וכו', אם אכן הוא נמוח, ואם ברזל הוא מתפוצץ. כי אין מכניע יצר הרע אלא התורה.

וזהו שנאמר **וכי תבאו**, רצה לומר לעשות מלחמה בארצכם, הוא הגוף שנקרא 'ארץ' כנודע, על הצר הצר אתכם, הוא יצר הרע שמעיק וצורך לנפש, רוח, נשמה וגוף. כמה תנצח אותו, הוא כמה שוהרעותם, דהינו שתצצקו עליו בחצי התורה, כמו שנאמר (תהלים קכ ד) 'חצי גבור שנונים', שהם דברי תורה, וזהו בחוצרת, נוטריקון בחצצי רוח, שהיא התורה שיש בה תר"ו מצות שקבלו ישראל, נוסף על שבע מצות של בני נח, והם תרנ"ג.

ועל ידי זה וזכרתם לפני ה' לטובה, על ידי שתכניעו יצר הרע, ואז ונושעתם מאיביכם, כולל איביים עליונים ותחתונים, כי בהפיל השר שהוא יצר הרע המקטרג נופלת האמה (שמור"ר כא ה).

ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתו משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אתו אתו לכם לכה אתנו והטבנו לד' כי ה' דבר טוב על ישראל (י טט)

אספת חנמים

בשם רבי יעקב מטלם אורנשטיין זצ"ל - בעל הלשונות יעקב

על ידי ישראל נמשך השפע לכל העמים

יש לפרש על זה האפן, כי בארץ ישראל עקר דרישה על ישראל, ואחר כך ינקו העמים השפע על ידי ישראל, וזה רצה לומר לכה אתנו והטבנו לד', כי בארץ ישראל אנחנו משפיעים לד', ולכך השיב יתרו לא אלה כי אם אל ארצי, רצה לומר בחוץ לארץ אני אהיה המשפיע לכם, כי בחוץ לארץ עקר על העמים, ועל ידיהם משך השפע על ישראל.

ואחר כך ויאמר משה ליתרו אל נא תעזב אתנו וכו' והיית לנו לעינים, רצה לומר מהשפע שלך תמשך עלינו שפע, ואחר כך אמר והיה כי תלד עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לד', רצה לומר בארץ ישראל מהשפע אשר משך עלינו אנחנו נהיה משפיעים לד'.

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם

(יא ה)

אדרת אליהו

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל

תלנת ישראל לאכל דגים שאין בהם מצות הקרבה

ובילקוט איתא (רמז תשלג) והביא זה רש"י ו"ל, 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם', וכי יש בענין שהיו נאמר (שמות ה יח) 'ועתה לכו עבדו ותבן לא ינתן לכם', אם תבן לא היו נותנים להם חנם - דגים היו נותנים להם חנם, מה אני אומר 'חנם', חנם מן המצות, עד כאן לשונו. וצריך להבין מה שאמרו 'חנם מן המצות' מה פונתם בזה.

ויובן בס"ד לפרש על דרך שכתב הרב עיר דוד ו"ל, שהטעם שאמר משה רבנו ע"ה (יא כא) 'הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם' הוא, כי בשר תאווה נאסר להם במדבר, ואין יכולים לשחט ולאכל כי אם פשיקריבו שלמים דוקא, ואותו הדור לא היו יכולים להקריב שלמים, שכל הנולדים במדבר לא היו נמולים כי לא היה רוח צפונית מנשב, אם כן אין רשאים לאכל בשר, ולזה אמר משה רבנו ע"ה 'הצאן ובקר ישחט להם' איך ומצא להם', והלא אסורים לאכל בשר, עכתי' ו"ל, עי' שם.

וזה שאמר (יא ד) 'וישבו ויכבו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר, ואם תאמר והלא אתם אסורים לאכל בשר כי אם על ידי שתקריבו שלמים וזה לא אפשר שאינכם נמולים, לזה אמר זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם וכדרשת חז"ל חנם בלי מצות,

והכוננה, שאין אנחנו מבקשים בשר בהמה וחייה שהם ראויים להקרב על המזבח ולהיות בהם מצות הקרבה, אלא אנחנו מבקשים לפחות בשר דגים שהיינו אוכלים במצרים אשר המה 'חנם' בלא מצות, כלומר לא שיד בהו מצות הקרבה, שאינם ראויים להקרב לא עולה ולא שלמים ולא חטאת ואשם, ולזה אמר 'מצות' לשון רבים, דדוקא בשר בהמה אשר יקרב על המזבח פנוזר לעיל אסור לאכלו בלתי הקרבה שיקריב ממנו שלמים ויאכלו הבעלים חלקם, אכל בשר דגים שהוא חנם בלא מצות הקרבה, דלא ראוי לקרב על גבי המזבח, הרי זה לא נאסר.

פרשת בהעלותך

כָּל פְּשָׁעוֹ, שְׁנֵאמַר "נִשְׂא עֹן וְעֵבֶר עַל פְּשָׁע" (מִכָּה ז', יח), לְמִי "נִשְׂא עֹן", לְמִי שֶׁ"עֵבֶר עַל פְּשָׁע". וּבַהֲמִשָּׁף, דּוֹרְשֵׁת הַגַּמ' אֶת הַמִּשָּׁף הַפְּסוּק, "לְשֹׂאֵרֵי נַחֲלָתוֹ", אָמַר רַבִּי אֲחָא בַר חֲנִינְא, אֵלֶּיָּה וְקוֹץ בָּהּ (דִּבְרֵי תַנְחוּמִים י"ש כ"א), אֲבָל יֵשׁ בַּחוּכָה דִּבְרֵי קִשְׁיָה שְׂאִינוּ שׁוֹה לְכַלּוֹ. רַש"י, "לְשֹׂאֵרֵי נַחֲלָתוֹ", וְלֹא לְכָל נַחֲלָתוֹ, לְמִי שֶׁמְשִׁימִים עֲצָמוֹ כְּשִׁירִים'.

וּפְרָשׁ רַבִּי יֵאֵשִׁיָּהוּ פִּינְטוֹ (עֵינֵי יַעֲקֹב ש"ס), שֶׁה' "נִשְׂא עֹן וְעֵבֶר עַל פְּשָׁע", רַק לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה עֲצָמוֹ כְּשִׁירִים וְאִינוּ מִתְּשִׁיב אֶת עֲצָמוֹ לְכָלוֹם, וּמִסְפָּדָה זֶה הוּא מְעַבֵּר עַל מִדּוֹתָיו. מֵה שֶׁאֵין בְּן אָדָם שֶׁמְעַבֵּר עַל מִדּוֹתָיו מִחֲמַת שֶׁמִּתְּשִׁיב אֶת עֲצָמוֹ מֵאֵד, וְלִכְּנֵן הַדְּבָרִים שֶׁדִּבֶּר עֲלָיו חֲבָרוּ אֵינֶם עוֹשִׂים עֲלָיו שׁוּם רֶשֶׁם, עַל אָדָם זֶה לֹא נֵאמַר שֶׁה' "נִשְׂא עֹן וְעֵבֶר עַל פְּשָׁע".

וּבְזָה יוֹכְנָנוּ דְּבָרֵי הַפְּתוּב, שֶׁאֲחַר שֶׁאָמַר "וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עֲנִיו מֵאֵד" הוֹסִיף לְבָאֵר "מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה". וְהֵינּוּ, שֶׁמִּשֶּׁה הִזָּה מְעַבֵּר עַל מִדּוֹתָיו גַּם לְאֲנָשִׁים קְטַנִּים הַנְּחָשְׁבִים כְּמוֹ "אֲדָמָה". וְכֵן לְהַשְׁמִיעֵנוּ, שֶׁמֵּה שֶׁהַעֲבִיר מִדּוֹתָיו לְאֲנָשִׁים אֵלוֹ, לֹא הִזָּה בְּגִלְלֵי שֶׁהַחֲשִׁיב אֶת עֲצָמוֹ וְדִבְרִיהֶם לֹא עָשׂוּ עֲלָיו שׁוּם רֶשֶׁם, אֶלָּא הִזָּה זֶה מִסְפַּת הַיְוִתוֹ "עֲנִיו מֵאֵד". (בַּאֲדִיבוֹת 'מְכוּן חֲכָמֵי סִפְרֵי נַחֲבוֹת)

קְנָאת אִישׁ לְדַעְהוּ

דְּרָשׁוֹת ר"י אֲבָן שׁוֹעִיב

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲבָן שׁוֹעִיב זצ"ל

הַקְּנָאָה מוֹצִיָּאָה אֶת הָאָדָם מֵהַעוֹלָם

וּבַפְּרָשָׁה הַזֹּאת תִּמְצָא רָמְזוֹ לְאֵלוֹ הַשִּׁלְשׁ מִדּוֹת הַמְּגַנְנוֹת שֶׁהֵם קְנָאָה וְתַאֲנָה וְכַבוֹד. הַקְּנָאָה מִקְנָאת יְהוֹשֻׁעַ, וְאָמַר לִיה מִשֶּׁה הַמְּקַנָּא אֶתָּה לִי וְגו', וְאָף עַל פִּי שֶׁהִזָּה חוֹשֵׁב יְהוֹשֻׁעַ הַקְּנָאָה לְשֵׁם שָׁמַיִם שְׁמוֹרִין הוֹרָאָה לְפָנָיו בְּכָל רִשׁוֹת, אָף עַל פִּי כֵן גָּעַר בּוֹ.

וְחַז"ל אָמְרוּ שֶׁנֶּעֱנַשׁ וְנִחְסְרוּ עֶשֶׂר שָׁנִים מִשְׁנֵי שֶׁצָּא מִן הָעוֹלָם קִדְמֵי יָמָיו, וְכֵן תִּמְצָא עֶשֶׂר מְלוֹת בַּפְּסוּק וַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן, כִּי בִּגְדָה עֲשָׂרָה מְלוֹת אֵלֶּיךָ שֶׁאָמַר יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעַן עַל מַלְאָךְ, וְכֵן נוּן נִחְשָׁב כְּמַלְאָךְ אַחַת, וְלִכְּנֵן אָמַר 'מִבְּחִירָיו', כִּי זֶה הַדְּבוּר הִזָּה מִבְּחִירוֹת וְלֹא מִזְכוּן.

הַנְּהַגַת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ כְּתוּרַת הַמַּגִּדָל בְּנִים שֶׁל אַחֲרָיִם בְּשִׁכְרָה

שִׁמְעָתִי מִהֲגָאוֹן בַּעַל קְצוֹת הַחֲשׁוֹן ו'ל שֶׁאָמַר, דְּהַכּוֹנְנָה, יֵשׁ שְׁנֵי מִיָּנִי חַיִּיבִים, חַיִּיב הָאֵב לְזוֹן אֶת בְּנָיו, וְחַיִּיב מִי שֶׁמַּגִּדֵּל בֶּן אֶחָד בְּשִׁכְרָה אוֹ בְּחֵנֶם בְּשִׁבִיל אֲהַבְתּוֹ לְאֵבָיו וְכִדּוּמָה. וְהַנְּפָקָא מִנָּה בֵּינוֹתָם, כִּי בָּאֵב לֹא שִׁיף לֹאמַר שֶׁאֵין לוֹ, כִּי בְּכָל נַפְשׁוֹ וּמֵאֵדוֹ יִשְׁתַּדֵּל לְזוֹן אֶת בְּנָיו בְּאֲהַבְתּוֹ לְמוֹ, לֹא כֵן הַמַּגִּדֵּלִים בְּשִׁכְרָה וְכִדּוּמָה אִם אֵין לוֹ מָה אֲכַפֵּת לִיהָ.

וְזָה שֶׁטָּעַן אִם אֲנִכִּי הִרִיתִי אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה, וְרַק כִּי תֵאמַר אֵלֶי שֶׁאֵהוּ בַּחֲקִידָה כְּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֱמוּנָה אֶת הַיִּנּוֹק, אִם בֶּן מֵאִין לִי בִּשְׂרָר וּפְטוּר אֲנִי מֵהֶם, וְדַפְחָתָהּ.

וְאָנִי אוֹמֵר לְהַפְּךָ, כִּי הָאֵב אֵין עֲלָיו חַיִּיב לְזוֹן אֶת בְּנָיו כָּל שֶׁהֵם 'גְּדוּלִים', וְאִם בֶּן אֵין הַבֶּן יְכוֹל לְתַבַּע אוֹתוֹ בְּחִזְקָה, וְכָל שֶׁאֵין לוֹ פְּטוּר. אֲבָל מִי שֶׁמִּתְּחַיֵּב לְגַדֵּל בְּשִׁבִיל שִׁכְרָה וְכִדּוּמָה, מָה אֲכַפֵּת לִיהָ לְהִתְחַיֵּב בְּשֶׁאֵין לוֹ לְהַמַּגִּדֵּל, כָּל שֶׁנִּתְחַיֵּב אֶפְלוֹ מִגְּלִימָא דְעַל כַּתְּפָאוֹ.

וְזָה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה בְּדֶרֶךְ מְלִיצָה, הָאֵם אֲנִכִּי הִרִיתִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְכו', שֶׁאֵז אִם אֵין לִי אֲנִי פְּטוּר, וְרַק שֶׁאֲנִי אוֹמְנִים וּמַגִּדֵּלִים וְאִם בֶּן יְכַפּוֹ עֲלָי לֹאמַר תְּנָה לְנוֹ בִּשְׂרָר כִּי אֲתָה רוּעֵנוּ פְּרַנְסֵנוּ, וּמֵאִין לִי בִּשְׂרָר לְתַת לָהֶם, וְהִבֵּן.

וַיֵּשׁ לְהַעֲמִיק יוֹתֵר עַל דְּרָךְ מִשָּׁל, אִם תִּינּוֹק יִבְכֶּה שֶׁאֵבָיו אֲכַנּוּ עֲלָיו שֶׁאֵינוֹ רוּצָה לְתַת לוֹ בִּשְׂרָר רַק לְחֵם בְּלִבּוֹ, כָּל הַשׁוֹמְעִים יִצְחָקוּ לוֹ, כִּי בְּלִי סִפְקָ שֶׁאֵב רְחוּם עַל בְּנוֹ וּמִסְתַּמָּא מֵאִין לוֹ אֲכִילַת בִּשְׂרָר, לֹא כֵן אִם תִּינּוֹק יִבְכֶּה עַל הַמַּגִּדְלוֹ שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ בִּשְׂרָר, יֵשׁ מְקוֹם לְחַשְׁדוֹ שֶׁמִּפְּנֵי כִּילוֹת עוֹשֶׂה. וּמַעֲתָה גַּם כָּאֵין אָמַר מֹשֶׁה עַל דְּרָךְ הַמְּלִיצָה, שֶׁאֲנִכִּי לֹא הִרִיתִי רַק אוֹמֵן, וַיְכַפּוֹ עֲלָי לֹאמַר תְּנָה לְנוֹ בִּשְׂרָר, וַיֵּשׁ מְקוֹם לְחַשְׁדוֹ אוֹתִי שֶׁאֵינוֹ חִפֵּץ בְּטוֹבָתָם, עַל כֵּן תֵּן לָהֶם בִּשְׂרָר.

וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עֲנִיו מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה (י"ב א')

מִחְשָׁקִים בְּסִף

רַבִּי בְּנַבְיִישִׁתִּי גַאסְטִינִיּוֹ זצ"ל

מֹשֶׁה הַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו בְּגִלְלֵי עוֹנוֹתָיו

יֵשׁ לְהַבִּינֵי, מֵהוּ שֶׁהוֹסִיף הַפְּתוּב וְאָמַר "מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה", וְלְכַאוּרָה דִּי הִזָּה לֹאמַר "וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עֲנִיו מֵאֵד". וְנִרְאָה לְבָאֵר, בְּהַקְדִּים אֶת דְּבָרֵי הַגַּמ' בַּר"ה (י"ג), 'אָמַר רַבָּא, כָּל הַמְּעַבֵּר עַל מִדּוֹתָיו, מְעַבֵּרִים לוֹ עַל

וְעַתָּה נַפְּשָׁנוּ יְבִשָּׁה אֵין כָּל בְּלַתִּי אֶל הַמֶּן עֵינֵינוּ (יא ו')

בְּרִית שְׁלוֹם

רַבִּי פִּינְחָס ב"ר פִּילְטָא זצ"ל

רְפוּאָת הַעֵינַיִם עַל יְדֵי אֲכִילַת הַמֶּן

לְבָאֵר עַל דְּרָךְ הַגְּמָרָא דְּנִדְרִים הַנ"ל (נד): דְּכִיבִין לִיה עֵינָא לֹא יֵאכַל דְּגִים מִשׁוּם דְּקָשְׁיָא לִיה, וְהֵינִי מְלִי בַתְּחַלַּת אוּכְלָא, אֲבָל בְּסוּף אוּכְלָא קָאֵמַר שְׁמוּאֵל גּוּוֹן סְמ"ךְ עֵינָן. גּוּוֹן, רְצָה לֹאמַר, הַדְּג, סְמָא לְעֵין, פְּרוּשׁ, הוּא סְמָא טְבָא לְעֵינָא.

וְזָה שֶׁאָמַר זְכַרְנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֵאכַל בְּמַצְרַיִם, וְהֵם הָיוּ רְפוּאָה לְעֵינַיִם, לֹא כֵן עֲמֵנוּ הַיּוֹם שֶׁאֵין לְנוֹ דְּגִים, בְּלַתִּי אֶל הַמֶּן עֵינֵינוּ, רְצָה לֹאמַר, רְפוּאָת עֵינֵינוּ אֵי אֶפְשֶׁר לְהַמְצִיא כִּי אִם בְּמֶן, כִּי אֵין לְנוֹ דְּגִים עַכְשָׁו.

וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם בֹּכָה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפָתַח אָהְלוֹ וַיַּחַר אָף ה' מֵאֵד וּבְעֵינָי מֹשֶׁה רָע (יא י')

דַּעַת סוּפֵר

רַבִּי עֲקִיבָא סוּפֵר זצ"ל

בְּכִיַת הָעָם בַּפְּתָחֵי אֲהֵלֵיהֶם לְמִשְׁרָח אַחֲרָיִם עִמָּהֶם

נִרְאָה לִי ב"ה, שֶׁאִם הִזָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ בְּחוּף מִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִזָּה בּוֹכָה בְּצַנְעָא מְבִלִּי לְהַשְׁמִיעַ קוּלוֹ בַּחוּצוֹת, הִזָּה לָהֶם קְצַת הַתְּנַצְלוֹת שֶׁלֹּא יְכָלוּ לְכַבֵּשׁ תַּאֲוִתֵיהֶם שֶׁהַתְּאֵוֹ, אֲבָל יַעַן שֶׁהִלְכוּ לְחוּץ לְהָרִים קוּל עֲנוֹת לְהַשְׁמִיעַ קוּלָם בְּרַבִּים, מִזָּה נִרְאָה שְׁרוּצִים לְהַצִּית אֵשׁ הַמִּתְלַקֵּת לְהַסִּית אַחֲרָיִם גַּם בֶּן כְּדִי לְהַפְרִישׁ מִן הַמְּקוֹם, וְזֶה מִרְאָה שֶׁכָּל תְּלַנְתָּם הִזָּה רַק תּוֹאֲנָה אֲשֶׁר בְּקִשׁוֹ כְּדִי לְפָרֵשׁ מִן הַמְּקוֹם.

וְזָה שֶׁאָמַר וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם בֹּכָה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפָתַח אָהְלוֹ, שֶׁבְּכוּ לְפָנָיו אֲהֵלִם לְהַשְׁמִיעַ קוּלָם בְּרַבִּים כְּדִי לְמַשֵּׁךְ אַחֲרָיִם עִמָּהֶם, מִשׁוּם כֵּן וַיַּחַר לְמֹשֶׁה מֵאֵד כִּי בָּזָה גִלוֹ תְּרַמִּיּוֹת לְבָבָם.

הָאֲנִכִּי הִרִיתִי אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה אִם אֲנִכִּי יִלְדַתִּיהוּ כִּי תֵאמַר אֵלֶי שֶׁאֵהוּ בַּחֲקִידָה כְּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֱמוּנָה אֶת הַיִּנּוֹק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעַת לְאַבְתָּיו. מֵאִין לִי בִּשְׂרָר לְתַת לְכָל הָעָם הַזֶּה כִּי יְכַפּוֹ עֲלָי לֹאמַר תְּנָה לְנוֹ בִּשְׂרָר וְנֵאכְלָה (יא י"ג)

דְּבָרֵי שְׁאוּל

רַבִּי יוֹסֵף שְׁאוּל נִתְנָזוּן זצ"ל

חוט של חסד

רבי אליהו הפה"ק זצ"ל

המקנא בחברו מאבד אף מה שבגידו

נִיאָמַר לוֹ מִשֶׁה הַמְקַנָּא אֶתְהָ לִי (יא כט). וְהַחֲסֵם הַמְרוֹמֵם כַּמְהָר אַבְרָהָם אֶפּוֹמָאדוֹ נִרְ"ו פִּרְשׁ הַמְקַנָּא אֶתְהָ לִי, יוֹבֵן עִם מַה שֶׁכָּתֹב בְּעַל מְנוֹרַת הַמְּאֹר (פ"ד) מִחֲכָמֵינוּ וְ"ל מִסִּכַּת סוּטָה וְ"ל בְּפִרְק א' (ט), שֶׁכָּל הַמְקַנָּא לְחִבְרוֹ עַל אֵיזָה עֲגִיב, לֹא דִי שֶׁהִדְבֵּר שֶׁמְקַנָּא אֵינּוּ יוֹכֵל לְהַשִּׁיג, אֲלָא שֶׁמְאָבֵד מַה שֶׁבִּגְדוֹ ע"כ.

לְכֹן פִּינֵן שְׂרָאָה יְהוֹשֻׁעַ שְׂאֲלֵדָד וּמִיָּדָד הָיוּ מִתְנַבְּאִים מִשֶׁה מֵת וַיהוֹשֻׁעַ מְכַנֵּס אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָא, חֲשָׁדִים לְנִבְיָאֵי שְׂקָר, וְאָמַר אֲדִנִּי מִשֶׁה כְּלָאִם מִשׁוּם שֶׁמַּה שֶׁמְתַנַּבְּאִים הוּא שְׂקָר, שְׂאֹמְרִים שְׂאֵנִי נִכְנָס בְּמִקְוֵה.

אָמַר לִיָּה מִשֶׁה הַמְקַנָּא אֶתְהָ לִי, כְּלוֹמַר

לִידַע אִם מִתְנַבְּאִים שְׂקָר אוֹ אֲמַת תְּלוּי בָּךְ, אִם מְקַנָּא אֶתְהָ לִי בְּיָדָי שֶׁמְתַנַּבְּאִים שְׂקָר שְׂאֶתְהָ נִכְנָס בְּמִקְוֵה, מִשׁוּם שֶׁכָּל הַמְקַנָּא בְּחִבְרוֹ אֵינּוּ נוֹחֲזִין לוֹ תַּאֲנוּתוֹ וְאֶפְלוּ מַה שֶׁיֵּשׁ בִּידוֹ נוֹטְלִים מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁפִּרְשֵׁתִי, וְאִם אֵינּוּ אֶתְהָ מְקַנָּא לִי בְּיָדָי שֶׁמְתַנַּבְּאִים אֲמַת, וּמִי אָמַר לָךְ שֶׁהֵם נִבְיָאֵי שְׂקָר.

דברי שאול

רבי יוסף שאול נתנון זצ"ל

החלוק בין קנאה המשבחת לקנאה הפחותה

נִרְאָה לִי הַכֹּנְנָה, דְּהִנֵּה יֵשׁ שְׁתֵּי מִיָּנֵי קַנְאוֹת, עַל דְּרָךְ מִשְׁלֵ אָדָם רוֹאָה שֶׁחִבְרוֹ מִשְׁכִּיל מְאֹד, מְקַנָּא בּוֹ מְדוּעַ הוּא לֹא יִשְׁכִּיל כְּמוֹהוּ, וְהוּא הַקַּנְאָה הַמְּשַׁבַּחַת אֲשֶׁר עָלֶיהָ אָמְרוּ (כ"ב כא) קַנְאוֹת סוֹפְרִים

תְּרַבָּה חֲכָמָה, שְׁעַל יָדֵי כֹן יִגְדֵל וַיִּתְרַבָּה הַחֲשֵׁק לְלַמֵּד לְהִבִּין לְהַשְׁכִּיל.

גַּם יֵשׁ קַנְאָה אַחֲרַת שֶׁשְׂרָוֶאָה שֶׁחִבְרוֹ מִבֵּין וּמִשְׁכִּיל, יִרְאָה לְהַשְׁפִּילוֹ וּלְמַעַט כְּבוֹדוֹ, לְמַעַן לֹא יִגְדֵל בְּעֵינֵי הַהֶמוֹן, וַיִּגְדֵּל כְּבוֹדוֹ אוֹ כְּבוֹד רַבּוֹ וְאֵבִיו וְכַדוּמָה, וְזֶה קַנְאָה פְּחוּתָה וְהוּא מְדָה גְרוּעַ מְאֹד.

וְהִנֵּה יְהוֹשֻׁעַ בְּרִאוֹתוֹ שְׂאֲלֵדָד וּמִיָּדָד מִתְנַבְּאִים, חֲשַׁשׁ לְכַבוֹד מִשֶׁה שֶׁלֹּא יִחְשְׁבוּ שְׂאֲלֵדָד וּמִיָּדָד מִתְנַבְּאִים כְּמוֹהוּ, וְעַל כֵּן אָמַר אֲדִנִּי מִשֶׁה כְּלָאִם, שִׁיתְמַעַט כְּבוֹדִם וַיִּגְדַּלְתֶּם וַיְכַבְּדוּךָ יִתְרַבָּה. וְעַל זֶה אָמַר לוֹ הַמְקַנָּא אֶתְהָ לִי, דְּהֵינּוּ שֶׁקַּנְאוֹתָךְ לֹא לְמַעַן הַרְבּוֹת לְמוֹד הַתּוֹרָה וְהַנְּבוּאָה וְרַק לְהַקְטִין מִצְלָתְךָ, אִם כֵּן אֶתְהָ מְקַנָּא לִי לְמַעַן כְּבוֹדִי וְזֶה מְדָה פְּחוּתָה, לְזֶה אָמַר מִי יִתְּנוּ וְהָיָה כָּל עִם ה' נְבִיאִים, דְּהֵינּוּ שִׁיתְרַבָּה הַקַּנְאָה שִׁיְהִיו כְּלָם נְבִיאִים.

מעשי צדיקים

מה יצוה ה', כי כחו של משה רבנו היה רק בזכות ישראל, על ידי שבו היה כלולות הנשמות של כל בני ישראל. (אור החכמה)

על פי ה' יחננו ועל פי ה' יסענו (ט כג)

יְהוּדִי שֶׁחַתֵּן אֶת אֶחָד מִבְּנָיו נִכְנָס אֶל הַרְה"ק **רַבִּי יוֹאֵל מִסַּאטְמָאָר** זִיע"א, וְכַבְּדוֹ בְּסִדּוֹר קְדוּשִׁין, וּמֵאַחַר וַיִּדַּע שֶׁהֲרַבִּי בְּבַחֲיִנַת מַעַל הַזְּמַן וְהוּא רָצָה לְעַרְףֵ אֶת הַחֲפָה בַּזְּמַן וְלֹא לְעַכֵּב אֶת הַמְּזַמְנִים, נִגַּשׁ אַחֲרָי כּוֹ לְמִשְׁמָשׁוֹ שֶׁל הַרְבִּי וְאָמַר שְׂאִם הוּא יַעֲזֹר לוֹ שֶׁהֲרַבִּי יוֹפִיעַ בְּהַדְרָתוֹ בַּזְּמַן הַנִּקְוֵב לְעַרְףֵ אֶת הַקְּדוּשִׁין, הוּא יַעֲנִיק לוֹ מֵאָה דוֹלָר.

מֵאַחַר וּבִאוֹתָם הַשָּׁנִים הָיָה זֶה סִכּוּם נְאֻה, נִעֲנָה הַמְּשַׁמֵּשׁ וּבָיִם הַחֲתָנָה הַעֲזָ וְאָמַר לְרַבִּי, אוֹלֵי הַפַּעַם נִזְדַּרְזָ לְהַגִּיעַ לַחֲפָה בַּזְּמַן, אָמַר לוֹ הַרְבִּי, "בְּעֵזֶר ה' אַעֲשֶׂה כָּל שְׁבִדֵי לְהוֹפִיעַ בַּזְּמַן, אוֹלָם הַחֲפָה תִּתְקַיֵּם בֵּין כָּךְ רַק בְּשִׁעָה שֶׁנִּקְבַּע לָהּ מִשְׁמַיִם".

לְמַעֲשֵׂה הוֹפִיעַ הַרְבִּי בַּזְּמַן, אוֹלָם קִדְּם הַחֲפָה הַבְּחִינּוֹ שֶׁיֵּשׁ טַעוֹת בְּכַתְּבָה וְצִרְיָכִים לְכַתֵּב כְּתָבָה חֲדָשָׁה, וּמֵאַחַר וְהַחֲפָה הַתְּקִימָה בְּמִקּוּם רְחוֹק מִיִּשׁוּב יְהוּדִי, לֹא הָיְתָה בְּרָרָה אַחֲרַת מְלַבֵּד שְׂאֲחָד יִסַּע לְוִילְיָאמְסְבוֹרְג וַיְבִיא כְּתָבָה אַחֲרָת.

שם טוב את תפלתו, וכאשר הם חזרו וראו שהוא עומד וממתין לבואם, חלשה דעתם.

אֲחֵר הַתְּפִלָּה הַרְהִיב אֶחָד הַתְּלַמִּידִים עַד וְשָׂאֵל, יִלְמַדְנוּ רַבְּנוּ מְדוּעַ קִצַּר הַיּוֹם בְּתַפְלָתוֹ שֶׁלֹּא כְּהַרְגֵלוֹ, וְהוּא הִשִּׁיב לָהֶם, אֲמַשְׁלֵ לָכֶם מִשְׁלֵ, יָדוּעַ עַל טַבַּע הַעוֹפּוֹת בַּחֲרָף לְגַדֵּד לְמַדְיֵנוֹת הַחַמּוֹת, פַּעַם הַגִּיעַ אֶל אַחַת מִהַמְּדִינּוֹת הָהֵן עוֹף סִסְגוּנִי בְּעַל נוֹצוֹת מְרִהִיבוֹת שֶׁלֹּא נִרְאָה כְּמוֹתוֹ מַעוֹלָם, אוֹלָם הָעוֹף עֹמֵד עַל עֵץ גְּבוּהָ וְלֹא נִתָּן הָיָה לְהַגִּיעַ אֵלָיו.

הַמְּלַךְ שָׁמַע עַל הָעוֹף, וְצוּהָ לְקַבֵּץ אֲנָשִׁים רַבִּים שִׁיעֲמָדוּ הָאֶחָד עַל כְּתִפֵי הַשָּׁנִי, עַד שִׁיּוּכַל הָעֲלִיּוֹן לְתַפֵּס אֶת הָעוֹף, כְּשֶׁטַּפְּסוּ הָאֲנָשִׁים אֶחָד עַל חִבְרוֹ, הַתְּחִילוּ הַתְּחוּתוֹנִים לְהַתְּפֹזֵר אֶנְהָ וְאֶנְהָ, עַד שֶׁהָעֲלִיּוֹנִים נָפְלוּ וּנְפָצְעוּ וְלֹא הִשִּׁיגוּ אֶת מְבַקְשָׁם, כִּי כּוֹנֵת הַמְּלַךְ הָיְתָה שִׁיעֲמָדוּ כְּלָם זֶה עַל זֶה.

הַמְּשִׁיךְ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְאָמַר לְבָנֵי הַחֲבֵרָא קְדִישָׁא, הִנֵּה מַה טוֹב הָיָה כְּשֶׁהִיָּתָם מִחֲבָרִים עִמִּי בְּתַפְלָה, אֲבָל כְּשֶׁעֲזַבְתֶּם אוֹתִי לְבִדִי וְכָל אֶחָד פָּנָה לְדַרְכוֹ, מִיָּד נָפַל הַכֹּל וְכָל מַה שֶׁרְצִיתִי לְהַשִּׁיג פִּרַח גַּם מִמּוֹנִי.

עַל פִּי זֶה פִּרְשׁ הַבֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת כּוֹנֵת הַפְּסוּק שֶׁאָמַר מִשֶׁה רַבְּנוּ 'עֲמָדוּ וְאֲשַׁמְעָה מַה יְצוּהָ ה' לָכֶם', כְּלוֹמַר אֶתְּם עֲמָדוּ כָּאֵן אֲצִלִּי, וּבְזִכּוֹתְכֶם אֲנִי אֲשַׁמַּע

ויעש' בן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיקה כאשר צוה ה' את משה (ח ט)

בְּרִשִׁי, לְהַגִּיד שֶׁכַּחוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁלֹּא שָׁנָה.

סִפּוּר הַרְה"ק רַבִּי מְנַחֵם מְנַדֵּל מְקַאָּק זִיע"א בְּשֵׁם הַרְה"ק הַיְהוּדִי הַקְּדוּשׁ זִיע"א, שֶׁאָמַר כִּי בְּכָל יוֹם בַּעַת שֶׁהוּא מְבָרַךְ 'שֶׁלֹּא עֲשֵׂנִי גוֹי', הוּא חָשׁ בְּנַפְשׁוֹ כִּיצַד הוּא מְשַׁתְּנָה בְּכָל יוֹם כְּמוֹ מֵאִינוּ יְהוּדִי לְיְהוּדִי.

הַרְבִּי מְקַאָּק הוֹסִיף עַל מַעֲשֵׂה זֶה, שֶׁזָּה אֲשֶׁר כָּתַב רִשִׁי עַל אַהֲרֹן הַכַּהֵן, 'מִלְּמַד שֶׁלֹּא שָׁנָה', כִּי מִצּוֹת הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת לְפָנֵי ה' לְעוֹלָם לֹא הִתְיַשְׁנָה אֲצִלוֹ, בְּכָל יוֹם הוּא הָיָה עוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מִחֲדָשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ רְגִילוֹת כְּמוֹ פַּעֲלָה שֶׁגִּרְתִּית וְקַבּוּעָה. (סוּחַ טַרְפֵי מוֹדֵט)

ויאמר אלהם משה עמדו ואשמעו מה יצוה ה' לכם (ט ח)

סִפּוּר הַרְה"ק הַבֵּית יִשְׂרָאֵל זִיע"א עַל הַרְה"ק הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ זִיע"א, שֶׁדָּרְכוּ בַּקְּדוּשׁ הָיְתָה לְהַאֲרִיף בְּתַפְלַת הָעֲמִידָה, וּבִפְרָט בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים.

פַּעַם אַרְעֵ שְׁבָנֵי הַחֲבֵרָא קְדִישָׁא הַרְגִּישׁוּ חֲלָשָׁה בְּלָבָם בַּעַת תְּפִלָּתוֹ, וְהִלְכוּ לְטַעַם דְּבַר מַה, כְּשֶׁהֵם סְבוּרִים שְׁעַד שֶׁהֵם יִחְזְרוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב עֲדִין יַעֲמַד בְּתַפְלָה, אֲבָל אֲדַהֲכִי וְהִכִּי סִים הַבַּעַל

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (יב ג)

כאשר שהה כ"ק האדמו"ר רבי אברהם שלום מסטראפקוב זצ"ל במרחצאות בארצ'יוב, שהו במקום עוד רבנים גדולים ומפרסמים, באחד הימים הגיע אדם ושאלה הלכתית בפיו, והרבנים חוו את דעתם בגדון כל אחד לפי ראות עיניו.

לאחר מכן פנו לשמע את חות דעתו של הרבי מסטראפקוב והוא השיב על אתר, "הלא התשובה מפרשת דברי המגן אברהם בסימן זה וזה".

קם אחד הרבנים וחלק בפמבי על ראיתו של הרבי מסטראפקוב, ובטל את דברי תשובתו כעפרא דארעא, הגם שהיה ברור לרבי שהצדק עמו, קבל את עלבונו בדומיה, הבליג ולא השיב דבר, ולא הוכיח את צדקת דבריו מפני כבודו של אותו רב.

רבה של ראחוב שהיה נוכח במקום, ספר לימים מעשה זה, והוסיף כי רבי אברהם שלום הראה לו מיד לאחר מכן את דברי המגן אברהם מפרשים כאשר אמר, בדיוק במקום שציון. (דברי שלום)

משנן היה החתם סופר זיע"א באזני בני ביתו, "אל תתגאו בכך שאתם בניו של הרב מפרעשבבורג, שכן אני רק בתפקיד 'מלמד', אלא שר"ב המלמדים הם לילדים קטנים, ואלו אני מלמד לגדולים בשנים".

תלמידו המבוקש רבי מאיר אייזנשטטר זצ"ל רבה של אויגוואר, הידוע בפניו המהר"ם א"ש, התבטל אליו בטול גמור כדין תלמיד אצל רבו, ואף החתם סופר העריכו ביותר, וחבה תרה נודעה לו אליו.

כאשר ישב מהר"ם א"ש על פס הרבנות בעיר אויגוואר, הוא קבל באחד הימים אגרת מהחתם סופר, פתח את המכתב בלב מלא געגועים לרבו, אך גדלה השתוממותו, בראותו כי שנה רבו בכתיבת מכתב זה ממכתביו הקודמים, ולא פנהו בתאר "תלמידי" כבעבר.

חטש מהר"ם א"ש שמא יש בלב לרבו טינה אודותיו, ומיד שם לדרך פעמיו כדי לראותו, בהגיעו אל החתם סופר, הוא קבלו בחביבות תרה כמימים ימימה, ושאל מה ראה לבוא אליו בעצומו של יום.

שלום, הרבי התענין ושאל בשלומו, והחסיד החל מתמרמר ושופך שיח ותלונות על צרותיו ועל מר גורלו.

נער בו הרבי ואמר, "לא כן הוא הדרך, הלא מצינו אצל האשה השונמית (מלכים ב' ד נה) כאשר מת בנה ותבוא אל איש האלקים אלישע, ושאלה 'השלום לך השלום לאישך השלום ללך, ותאמר שלום', אם כי נפשה מרה לה, בתחלה 'ותאמר שלום', רק אחרי כן שפכה את לבה, מכאן אתה למד שאין להתמרמר בראשית הדבור. (יטא ברכה)

האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי טאהו בחיקך כאשר ישא האמן את הינק (יא יב)

ספר תלמיד חכם מפלג כי בעת שהגיעו בניו ובנותיו לגיל שדוכים והיה עליו להשיאם, לא היה בכיסו ולו פרוטה לצרכי הנשואים, הציעו לו לנסע לארצות הברית ולכתת רגליו בין בתי נדיבים, אך הוא הסתפק אם הוא אכן מחויב עד כדי כך לטרח בנשואי בניו ובנותיו.

נכנס אותו יהודי אל הגאון מטשעבין, רבי דב בעריש ויינפלד זצ"ל ושטח לפניו את שאלתו, עד כמה מחויב הוא בהשתדלות לדאג להשיא את בניו ובנותיו, והאם מטל עליו גם לטרח ולכתת רגליו עד למדינת היים עבורו כך.

כתשובה הביא לו הרב מטשעבין ראיה מפרשת מהפסוק כאן, שמשה רבנו טען לפני הקב"ה האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו וגו' 'מאין לי בשר לתת לכל העם הזה', הרי מבאר שכל טעם הפטור של משה רבנו מדאגת הפנסה עבור ישראל במצב זה שבו על פי דרך הטבע אין אפשרות להשיג להם אכל, הוא רק משום טענה זו ד'אנכי הרייתי'.

אבל אם הם היו ישראל בניו ממש, הוא היה מחויב לדאג לפרנסתם גם בלב המדבר, במקום זה של 'מאין לי בשר' וגו' 'כי כבד ממני', הרי לנו שגם כאשר לא נתן במציאות לכלכלם, ההורה מחויב לדאג לבניו לכל צרכיהם. לאור זאת הורה לו הגאון מטשעבין שיסע עד ארצות הברית ויעשה גם פעולות הכרוכות בקשי רב, כדי לכלכל את בניו ובנותיו ולהשיאם אשה. (טעם ודעת)

בינתים התעכבו זמן רב, ורק כשחזר השליח ערכו את החפה, נמצא שהגבאי קבל את מאה הדולר שהבטחו לו, לפי שהרבי הגיע בזמן, אולם החפה התקיימה בדיוק בשעה שנקבע מן השמים, כמו שאמר הרבי. (אפריון שלמה)

וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצור אתכם והרעתם בחצרות ונזרתם לפני ה' אלקיכם ונושעתם מאיביכם (י ט)

בזמן שזממו ערביי ירושלים להתנפל על שכניהם היהודים, התאספו תושבי ירושלים לעצרת התעוררות ועריכת תפלות ובקשות בבית הפנסת חסידים בשכונת בתי אונגרין, אמרו תהלים והזכירו את הפסוק 'וכי תבאו מלחמה וגו', אחר תקעו בשופר.

בזמן שתקעו בשופר, הזדמן למקום נשיא צ'כוסלובקיה טומאש מסריק שהיה מפרסם לאוהב ישראל ודורש שלומם וטובתם, אשר הגיע אותה עת לבקר בארץ הקדש, לשמע קול התקיעה התרגש עד שנעשה חור פסיד, והתענין לפשר הדבר.

כאשר נענה שבני ישראל עורכים תפלה לפני השי"ת שישמרם מצרתם, ענה ואמר, "כבר פעלתם בתפלותיכם, כי אני בא כעת מהקונסול הבריטי, ופעלתי אצלו שיעמיד עליכם שמירה".

ספר הרב אברהם יונתן גוטליב כי בשנות הזעם בשנת תש"ד בחדש תמוז, יצא קלא דלא פסיק כי חילי הצורר ימ"ש מתקרבים לשערי ארץ הקדש וכבר נמצאים בטוברוק שבלוב.

בירושלים הכריזו ליום צום ותפלה, והמשגיח הראשי דתלמוד תורה שומרי החומות הרב פנחס צבי שיינברגר ז"ל כנס את כל ילדי התלמוד תורה וקרא לפניהם בבכיה עצומה את הפסוק 'וכי תבאו מלחמה בארצכם וגו' 'והרעתם בחצרות וגו', אחר תקע בשופר עד שנשבר לב כל הילדים וגעו בבכיה עצומה, לנוכחים נראה היה שבודאי נבקעו כל הרקיעים ועלתה שועתם למרום. (תפארת בנים)

ויהי העם כמתאננים רע באזני ה' וישמע ה' ויחר אפו (יא א)

אחד מחסידי הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין זיע"א, נכנס אל רבו לשאלת

מִשֶׁה רִבְּנוּ הֵיָהּ מֵאֲלוֹ שִׁזְכוּ לֵאחַת מֵאוֹתָן נְשִׁמוֹת גְּבוּהוֹת וְנִעְלוֹת, וְלִכֵּן עוֹמֵד הַמְדַרְשׁ וּמְזַהֵר, שֶׁגַּם בְּזִמְן שִׁיְהִי מִשֶׁה אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ עֲבָדִי, כִּי תִהְיֶה לוֹ נִשְׁמָה גְבוּהָהּ כְּנִשְׁמַת מִשֶׁה רִבְּנוּ, וְלֹא יִהְיֶה עֲבָד ה', כִּי מַחֲמַת הַהֲתַגְבְּרוֹת הַעֲצוּמָה שֶׁל הַיָּצֵר הָרַע עָלָיו לְמַעַלָּה מְדַרְךְ הַטֵּבֵעַ, יֵרֵד וְנִפְּל לְרִשְׁוֹתָם, אֵל יִדְבְּרוּ וַיִּזְלְזְלוּ בּוֹ, וּבְסוּפוֹ שֶׁל דָּבָר יִהְיֶה מְקַרָּב לְשׁוֹב לְמִקּוּרוֹ הָעֲלִיוֹן, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ לֹא יֵנִיחַ לְנִשְׁמָה קְדוּשָׁה כְּזוֹ לְהִשָּׂאָר בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִית וּבְנוֹקְבָא דְתַהוֹמָא רַבָּה.

הוֹסִיף הַדְּבָרִי חַיִּים כִּי גַם בְּקִרְבוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אוֹרַח מְגֻרְמָנִיָּה שׁוֹכֶנֶת אַחַת מֵהַנְּשִׁמוֹת הַלְלוּ, אֲלֵא שֶׁהִטְמֵאָה הַתְּגַבְּרָה עָלָיו בְּכָל תַּקְוָה, עַל כֵּן הוּא נִהְגָּ בּוֹ כְּבוֹד, וּלְבַסּוֹף הוּא עוֹד יָשׁוּב לְמַעַלְתּוֹ וּלְמִדְרַגְתּוֹ הַנִּשְׁגָּבָה.

סִיִּם נִכְדוּ הַרְהוּ"ק הַשְּׂפַע חַיִּים זִיע"א וְאָמַר, דְּבָרִים נִשְׁגָּבִים אֵלּוֹ אָמַר הַדְּבָרִי חַיִּים, וְדוֹקָא מִשׁוּם שְׂאֵנוֹ לֹא בְּמִדְרַגְתּוֹ הַגְּבוּהָהּ וְאִינְנוּ מִבִּינִים עַל נְשִׁמוֹת בְּנֵי אָדָם אִם הֵם מֵהַמַּעֲלוֹת אוֹ מֵהַפְּחוֹתוֹת, עָלֵינוּ לְנַהֵג כְּבוֹד בְּכָל אִישׁ יְהוּדִי גַם אִם הוּא סָר מִן הַדְּרָךְ, וְאֵלּוֹ אֵת הַגּוֹיִים יֵשׁ לִשְׂנֵא בְּכָל תַּקְוָה וּבְכָלֵם אֵת הַהִגּוּנִים וְחִסְדֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם, כִּי שׁוֹכְנוֹת בְּקִרְבָּם נְשִׁמוֹת טְמֵאוֹת מִסְטֵרָא דְשִׁמְאָלָה וְלֹא יִתְכּוּ שְׂיַגְּעוּ לְתַתְּכִית הַשְּׁלֵמוֹת. (שְׂפַע חַיִּים חוֹרֵשׁ"י תַּשְׁמ"ב)

וַיַּעֲשֶׂק מִשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ (יב)

תוֹךְ כְּדִי שִׁיחָה עִם הַרְהוּ"ק הָאֲמַרִי אָמַת זִיע"א הַזְכִּיר לְפָנָיו הַרְהוּ"ק רַבִּי מֵאִיר יַחֲיִאל מֵאוֹסְטְרַאוּצָא זִיע"א שֶׁלֹּא הֵיָהּ בְּקוֹ הַבְּרִיאוֹת אֵת עֲצָמוֹ בְּשִׁמּוֹ וְשֵׁם אָמוֹ, לְבַקְשַׁת בְּרָכָה לְרַפּוּאָה מִמַּחֲלָתָהּ.

שְׂאֵלוֹ הָאֲמַרִי אָמַת, "הֲלֹא בְּגִמְרָא בְּרִכוֹת (לד.) נֶאֱמַר שֶׁכָּל הַמְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ אִין צְרִיךְ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ, שְׂנֵאֲמַר 'קַל נָא רַפָּא נָא לָהּ', וְלֹא קְמַדְפֵּר שְׁמָה דְמַרְיָם, אִם כֶּף לְשֵׁם מָה הַזְכִּיר הַרְבִּי אֵת עֲצָמוֹ בְּשִׁמּוֹ וּבְשֵׁם אָמוֹ".

הַשִּׁיב הַרְבִּי מֵאוֹסְטְרַאוּצָא בְּשִׁנְיֹנוֹתוֹ מִיַּיִהּ וּבִיָּהּ, מִשֶׁה רִבְּנוּ בְּקֶשׁ בְּלִשׁוֹן דְּרַפָּא נָא, שְׁזָה בְּגִימְטְרִיא מְרִיָּם יוֹכְבֵּד, שֶׁהוּא שֵׁם הַחוּלָה וְשֵׁם אָמָה. (בֵּית מֵאִיר)

לְכַאֲרָה צְרִיךְ לְהִבִּין, בְּשִׁלְמָא עֲבָדִי אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ מִשֶׁה, מוֹבֵן שְׂאִסוּר לְדַבֵּר עָלָיו כִּי הוּא מֵעֲבָדֵי ה', אֲבָל מִדּוּעַ צְרִיךְ לְכַבֵּד אֵת מִשֶׁה אֵף אִם הוּא אִינוֹ עֲבָדִי.

אֲלֵא הָעֲנִין הוּא, כִּי בְּשִׁמִּים מִמַּעַל יִשְׁנָם נְשִׁמוֹת גְּבוּהוֹת מֵאֵד מְעוֹלָם הָאֲצִילוֹת שֶׁמִּפְּאֵת קִדְשָׁתָן מִמַּעֲטִים לְשַׁלַּח אוֹתָן לְעוֹלָם הַזֶּה כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְקַלְקְלוּ, וְכִשְׁהֵן כֵּן יוֹרְדוֹת לְעוֹלָם, הֵן זוֹכוֹת לְשִׁמְרָה דְלַעֲיָלָא וְלַעֲזֵר מְקַדֵּשׁ, וַיֵּשׁ לָהֶן סִיעֻתָא דְשִׁמְיָא שֶׁלֹּא יְבוֹאוּ לִידֵי פְגָם חֲלִילָה וְשִׁתְּהִי לָהֶם מְשִׁיכָה וְתִשׁוּקָה רַק לְדַבְּרִים שֶׁבְקִדְשָׁהּ.

אֵךְ מֵאֲחַר וּמְקַרָּב שִׁיְהִי לְכָל אָדָם כַּח הַבְּחִירָה לְטוֹב וְלָרַע בְּאֲשֶׁר זוֹהִי מַעֲלָתוֹ וְיִתְרוֹנוֹ עַל פְּנֵי הַמַּלְאָכִים, עוֹשִׂים הַיָּצֵר הָרַע וְכַחוֹת הַטְּמֵאָה וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא פְּעֻלוֹת גְּדוּלוֹת וְעֲצוּמוֹת בְּכָל כַּחַם וְתַקְוָה גְּבוּרָתָם, לְלַכֵּד נְשִׁמוֹת קְדוּשׁוֹת אֵלּוֹ בְּרִשְׁוֹתָם.

בַּעוֹד שֶׁעַל נְשִׁמוֹת פְּשוּטוֹת אִינְן נִלְחָמוֹת כֹּף כֶּף כִּי הֵם אִינָם נִחְשָׁבוֹת לְנִכְסֵי גְדוֹל עֲבוּרָם, בְּכָל הַנוֹגֵעַ לְנְשִׁמוֹת גְּבוּהוֹת אֵלּוֹ שֶׁשְׂקוּלִים כִּנְגַד אֲלִפֵי נְשִׁמוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים פְּשוּטִים, הֵם נִלְחָמוֹת בְּכָל כַּחַם לְמַעַן יַעֲלֶה בִּידָם לְלַכְדֵם לְרִשְׁוֹתָם.

בְּאִפֵּן נְדִיר קוֹרָה שֶׁנְשִׁמוֹת גְּבוּהוֹת אֵלּוֹ נּוֹפְלוֹת רַח"ל לְצַד הַטְּמֵאָה, וְאֵז מְקַרָּב צַד הַקְּדוּשָׁה לְעִשׂוֹת פְּעֻלוֹת עֲצוּמוֹת לְהַצִּיל מִבְּאֵר שַׁחַת, לְדוּגְמָא בְּעֲלָמָא, מְרַגְלִית שְׂאִינָה שְׁוָה סְכוּם גְּדוֹל נּוֹפְלַת לְתוֹף מְקוּם זֶהֱמָא וְרַפְּשׁ, לֹא יֵלֵךְ הָאָדָם לְבַרֵּר וּלְחַפֵּשׂ אֵת הַמְּרַגְלִית בְּתוֹף הַרְפֵּשׁ, אֲבָל כְּשִׁמְדַבֵּר בְּאִבּוֹ יִקְרָה בְּשׁוּי עֲצוּם וָרַב, לֹא יִהְיֶס מְלַנְבֵּר בְּמַעֲמֵקֵי הַצּוּאָה וְהַזְהֵמָא, וַיִּנְפֶּה אֵת כָּל הַלְּכִלוֹף עַד שִׁימְצָא אֵת הָאִבּוֹ הַיִּקְרָה.

כֵּן הַדְּבָרִים אֲמוּרִים בְּנְשִׁמוֹת בְּנֵי אָדָם, לֹא מִנִּיחִים לְנִשְׁמָה קְדוּשָׁה גְבוּהָהּ שֶׁנִּפְלָה לְצַד הַטְּמֵאָה וְכִלְהָ מְטַנְפֵת בְּעוֹנוֹת חַמּוּרִים, אֵף אִם נִפְלָה לְחַמְשִׁים שְׁעָרֵי טְמֵאָה, אַחֲרֵי מְרוּקָם וְצְרוּפָם תַּחֲזוֹר וְתִשׁוּב לְמִקּוּר שְׂרָשׁ עָלִיוֹן, וְהַשִּׁי"ת הַמְּסַבֵּב כָּל הַסְּבוֹת 'חוֹשֵׁב מַחְשָׁבוֹת לְבַלְתֵּי יָדָח מְמַנּוּ נִדְח' (שְׁמוּאֵל ב' יד יז).

עַל כֵּן אָדָם שִׁזְכָּה לְנִשְׁמָה גְבוּהָהּ מֵאוּצֵר נְשִׁמוֹת אֵלּוֹ, צְרִיכִים לְנַהֵג בּוֹ כְּבוֹד כִּי גַם אִם רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ הוּא טְנִפָּה וְלַכְלֶכֶה בְּזַהֲמַת הַחוּטָא, הַנְּשִׁמָּה הַנִּעְלָה תִּשׁוּב בְּסוּף לְמִקּוּר שְׂרָשָׁה וּלְמַעֲמַדָּה הַקּוֹדָם.

הַמְהַר"ם א"ש נִרְגַע בְּרֵאוּתוֹ כִּי אִין לְרַבּוּ קַפְיָה עָלָיו, אוֹלָם עֲדִין תְּמַה עַל פִּשְׁרֵי הַשְּׁמִטָּה הַתָּאֵר "תְּלַמִּידִי" מִן הַמַּכְתָּב, וְהוּא פָּנָה אֶל רַבּוֹ וְאָמַר בְּצַחוֹת, "הַבְּחִנְתִּי בַּמַּכְתָּב, כִּי הַרְבִּי הוּא 'זְקוּן שֶׁשָּׂכַח תְּלַמִּידוֹ', עַל מִשְׁקַל "תְּלַמּוּדוֹ".

הַשִּׁיב הַחֲתָם סוּפֵר, "חֵס וְשְׁלוֹם, לֹא הִיָּתָה לִי כָּל כְּוָנָה, אֵךְ לֹא חִפְצָתִי לְהִיֹּת מִתְּכַבֵּד בְּקִלוֹן חֲבֵרוֹ וְלוֹמַר כִּי אַתָּה תְּלַמִּידִי, לְגַדֵּל שְׁעוֹר קוֹמַתָּךְ" (סְפָרָא דְמַלְכָא)

וּמִדּוּעַ לֹא יִרְאֵתֶם לְדַבֵּר בְּעֲבָדֵי בְּמִשֶׁה (יב ח)

מַעֲשֵׂה הֵיָהּ אֲצַל הַרְהוּ"ק הַדְּבָרִי חַיִּים מְצֵאנָא זִיע"א, שֶׁנִּכְנַס אֵלָיו יְהוּדִי מְגֻרְמָנִיָּה שֶׁכִּמְעַט לֹא רָאוּ עָלָיו אֵת יְהוּדוּתוֹ, בְּהִיֹּתוֹ לְבוּשׁ בְּמַלְבוּשֵׁי גּוֹיִים וְעָנוּד שְׁעוֹן זָהָב, כְּשֶׁנִּכְנַס לְקַדֵּשׁ פְּנִימָה קָם הַדְּבָרִי חַיִּים לְקַרְאוֹתוֹ, קָבְלוּ בְּכַבּוֹד גְּדוֹל, הִבִּיא לוֹ כֶּסֶף וְהוֹשִׁיבוֹ בְּסִמְיֹכוֹת אֵלָיו, וְשׁוּחַח עִמּוֹ עַל מַעֲשָׂיו וְעַל מַסְחָרוֹ.

הֵנָּם שֶׁהִיְהוּדִי מְגֻרְמָנִיָּה לֹא הִפִּיר אֵת שְׁפַת הָאִידִישׁ, הַדְּבָרִי חַיִּים הִפִּיר אֵת הַשְּׁפָה הַגְּרַמָּנִית מֵהַשְּׁנָיִם שֶׁהִיָּה סְמוּךְ עַל שְׁלַחַן חוֹתְנֵנו הַרְהוּ"ק הַבְּרוּךְ טַעַם זִיע"א בְּלִיפְנֵיקָא, וְשׁוּחַח עִמּוֹ בְּשִׁפְהָ זוֹ.

הַיְהוּדִי סִפֵּר לְדְבָרֵי חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בְּבַעֲלוֹתוֹ בֵּית חַרְשֵׁת, הַרְבִּי שְׂאֵל אוֹתוֹ מָה עִם שְׁמִירַת שְׁבֵת, וְהוּא הִשִּׁיב שְׂאֵת עַקֵּר הַמַּסְחָר וְהַעֲסָקָאוֹת הַגְּדוּלוֹת הוּא עוֹשֶׂה בְּשֵׁבֶת רַח"ל, וְאִינוֹ יָכוֹל לוֹתֵר עֲלֵיהֶם.

הַדְּבָרִי חַיִּים בְּקֶשׁוֹ שֶׁלְכָל הַפְּחוֹת יִשְׁכַּר בְּשֵׁבֶת רַק פּוֹעֲלִים וְנְכָרִים, כְּדִי שֶׁלֹּא יִכְשִׁיל יְהוּדִים בַּחֲלוּל שְׁבֵת, וְהוּא הִסְפִּים לְדַבֵּר, וּבִסְיוֹם שִׁיחָתָם קָם הַדְּבָרִי חַיִּים וְלוֹהוּ כְּשֶׁהוּא יוֹצֵא עִמּוֹ לְרַחוּבָהּ שֶׁל עִיר בְּרַב כְּבוֹד.

כְּמוֹכֵן שֶׁכָּל בְּנֵי הַבֵּית שִׁשְׁהוּ בְּמִקּוּם נִרְעִשׁוּ מֵהַדְּבָר, וְלֹא הִבִּינוּ אֵת מָה שֶׁרָאוּ עֵינֵיהֶם, הַרְבִּי לֹא מְצָא עִם מִי לְשׁוּחַח וְאֵת מִי לְכַבֵּד, רַק רִשְׁעֵי וּמַחֲלָלֵי שְׁבֵת בְּפִרְסָא שֶׁבְּכָלֵל לֹא נִרְאָה כִּיְהוּדִי.

כְּשֶׁנִּכְנַס הַדְּבָרִי חַיִּים לְבֵית אַחֲרֵי שְׁלוּהָ אֵת הָאוֹרַח לְדַרְכּוֹ וְרָאָה אֵת הַהַמְלָה שֶׁנוֹצְרָה, הַסְּבִיר לְמַקְרָבּוֹ פִּשְׁרֵי הַדְּבָר וְאָמַר, מוֹבָא בְּמִדְרָשׁ (נַחֲנוּמָא צו יג) עַל הַפְּסוּק 'וּמִדּוּעַ לֹא יִרְאֵתֶם לְדַבֵּר בְּעֲבָדֵי בְּמִשֶׁה', אִינוֹ אוֹמֵר עֲבָדֵי מִשֶׁה, אֲלֵא בְּעֲבָדֵי בְּמִשֶׁה, כְּלוֹמַר בְּעֲבָדֵי אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ מִשֶׁה וְכֵן בְּמִשֶׁה אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ עֲבָדִי.

פרשת בהעלותך

ותשקע האש

בצדק קיבל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זיע"א את תוארו: הצדיק החסידי הראשון שישב דירת קבע בארץ הונגריה. רבי יצחק אייזיק, תלמידם של צדיקי הדור השני והשלישי של החסידות, נולד בהונגריה ואף קבע את מקום מושבו בארץ זו. מכל קצוות ארץ נהרו חסידים ואנשי מעשה להסתופף בצל קדשו של הצדיק הנערץ שנודע במיוחד בשירי הקודש והדביקות אותם היה משורר בקול נעים ומרגש.

נוהג היה הרה"ק מקאליב לנסוע מעת לעת לערים ולכפרים כדי לשבות בהם את שבתו ואף להיות שם ימים נוספים במהלך השבוע. בהזדמנויות אלו היו באים אנשי המקום ומסתופפים בצל הקודש, שומעים לקול הרינה ולקול התפילה בתפילות בהן היה ניגש לפני העמוד ובשולחנות הטהורים אותם היה עורך.

אלו היו אנשים שלא היו יכולים להגיע בעצמם לקאליב, מכל סיבה שלא תהיה, ונפשם כמהה וצמאה למים החיים שנבעו מבארו של הרבי. הצעקה ללא מילים 'למה נגרע' הגיעה לאזני הרבי, והוא ירד מההר אל העם והגיע אליהם, כשהוא משפיע שפע של תורה ויראת שמים ומכניס בהם חיות חסידית.

באחד הכפרים ששמו אינו ידוע לנו, התגוררה קבוצה גדולה של יהודים כשרים ותמימים שביקשו גם הם ליהנות מזיו אורו של הרבי. הם שלחו אל הרבי נציג מטעמם וביקשו שיאיל נא לחון גם את פני הכפר בו הם מתגוררים. בערים ובעיירות רבות כבר הגיע הרבי, ואילו על הכפר שלהם, פוסח הרבי. מתחייבים הם לדאוג לכל צרכי הרבי ולהכין את כל 'סידורו של שבת', ובלבד שהרבי יגיע גם לכפר שלהם.

בסבר פנים יפות קיבל הרבי את בקשתם והודיע כי אכן: ביום חמישי שלפני 'שבת מברכים' הבאה הוא יגיע לכפר, ואף יישאר ליום או יומיים אחרי השבת, כדי שכל החפץ לדרוש ולשאול בעצתו או לקבל ברכתו, יוכל לעשות זאת במתינות וברוגע. אנשי הכפר התרגשו מאוד לשמע הבשורה הטובה, והחלו נערכים בכל כוחם לקראת השבת המרוממת.

הפעלתנים שבקרב אנשי הכפר חילקו ביניהם את העבודה הרבה. זה לקח על עצמו את ארגון מקום התפילות ועריכת השולחנות, זה דאג לאכסניה נוחה ומתאימה, ואילו

השלישי הבטיח לטפל בהכנת המאכלים והמשקאות כיד המלך.

כשנועדו יחד הגיעו למסקנה כי את שלש המשימות האלו הם יכולים להשיג אצל אדם אחד, תמורת תשלום נאות. הנה בקצה הכפר גר יהודי שחוכר משק גדול מהפריץ המקומי. במשק הגדול יש חדרים גדולים ומרווחים המתאימים גם לתפילה וגם לעריכת השולחנות, יש גם בית נאה המתאים לאכסניית הצדיק, ומהמטבח הגדול של המשק ניתן להכין את כל צרכי השבת, מדגים ארוכים אותם צדים מהנהר הסמוך, ועד ללפתן התפוחים האדומים הגדלים בפרדס הסמוך.

היהודי בעל המשק הסכים כמובן לארח את הצדיק, ובימים הסמוכים לבואו החל להתאים את המקום בקדחתנות רבה לאירוח החשוב. משרתים ניקו היטב את החדרים, ואנשי המטבח היו עסוקים בסירים המבעבעים, עם הבשר והדגים, ובתנורים בהם נאפו חלות ועוגות. נער צעיר שידיו רב לו בציור, הכין שלטים נאים עם הכיתוב "שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם", "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק", אותם תלו בכניסה למשק הגדול.

כשמרכבתו של הצדיק ובני פמלייתו הגיעה אל הכפר, עמדו רבים בצדי הכביש וקבלו את פניו בכבוד וביקר. המרכבה עשתה את דרכה באיטיות, והכל שמחו בבואו של הרבי הנערץ. כולם עברו אצל הרבי לברכת 'שלום עליכם', ובתכונה רבה החלו להתארגן לקראת השבת המרוממת שאחד משיאייה יהיה "קבלת שבת", בה הרבי ישורר ממיטב נעימותיו וזמירותו לכבוד שבת המלכה.

החדר הגדול היה מלא מפה אל פה בבני הכפר שסיימו זה עתה את תפילת מנחה בציבור. הרבי התעטף בטלית וניגש אל העמוד לקבלת שבת. אין לשער ואין לתאר את רוממות המעמד כשהרבי כיבד את ה' מגרונו והטיב לשיר את שירי הכיסופים המרגשים, כשהקהל כולו שר איתו. הלילה כבר ירד, והרבי עדיין שר בנועם ובמתיקות.

ריח קלוש של שריפה החל להתפשט באוויר. תחילה נטו כולם שלא לשים לב אליו, אולם הריח התגבר יותר ויותר. לפתע נשמע קול הברה מפתח החדר: אחד ממשרתי של היהודי בעל המשק בא לומר ששריפה גדולה פרצה במחסן התבואות הענק של בעל המשק, וכי להבות אש משתוללות במקום. אין סכנת חיים, אמר המשרת, שכן המחסן מרוחק מהמשק, אולם הפסד ממון ענק יש שם.

בעל המשק שעומד היה בכותל המזרח, במקום של כבוד סמוך לרבי, שמע את הדברים שאמר המשרת, ואיבד את עשתונותו לחלוטין. הוא ידע שהמחסן שווה הון רב, ומחמת שאינו מבוטח לשריפה - הוא עתיד להפסיד סכום עצום. בעל המשק קפץ ממקומו וניסה לפלס לעצמו דרך החוצה, לרוץ אל המחסן הבוער ולנסות לכבות את האש ולהציל ככל האפשר.

באותו הרגע ממש הסיט הרבי מקאליב את עיניו וראה את בעל המשק מנסה לצאת החוצה. הרבי הבין היטב את כוונתו: בהול הוא על ממונו. בבהלתו הגדולה מבקש הוא לצאת ולהציל את רכושו מפני הדליקה, והרי הוא כשוכח עיקר שבת. הנסיון הגדול משכיח ממנו כי אסור לו לכבות את האש ולעסוק בהצלת התבואות.

באותו חלקיק שניה בו הבחין הרבי בבעל המשק המנסה לצאת החוצה, ניגש אליו הרבי במהירות, אחז בידו כעוצרו ממרוצתו, ואמר לו: יקירי וחביבי, בא ואספר לך סיפור נפלא אשר היה עם הרה"ק רבי זושא מאניפולי זיע"א.

עצבני היה האיש עד מאוד, רכושו עומד ונשרף מולו, אך כל ברירה אחרת לא הייתה לו. הרבי אחז בידו, וכל הקהל הצטופף סביבם כדי לשמוע את הסיפור החסידי המעניין אותו החל הרבי לספר בנעימות רבה כיד ה' הטובה עליו.

מצות שימוש תלמידי חכמים הייתה חביבה מאוד על צדיקי החסידות, וכבר שמענו על רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א אשר ביקש לשמש בגופו את גאוני דורו. גם הרה"ק רבי זושא מאניפולי מבקש היה לעשות זאת, ובשל כך הוא נטל על עצמו, בהיותו מסתופף בצל קדשו של רבו הגדול, הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א, את תפקיד הסקת התנור בחדשי החורף.

תפקיד זה החל מביקוע גזרי העצים לפיסות מתאימות, המשיך בהכנסתם בצורה נכונה לתנור והבערת האש, וכמובן, דאגה תמידית שהתנור ישמור על טמפרטורה נכונה ונעימה בבית הגדול. שהחום לא יכביד מדי, ושהקור לא יהין להיכנס. בכל יום ויום היה רבי זושא מגיע בשעות המוקדמות של הבוקר, ומכין את התנור בהתאם למזג האוויר של אותו יום.

רק לקראת השבת היה רבי זושא מכין את התנור ביום שישי אחר הצהרים. בשעה

שבת היום! עליך לחשוב כאילו כל מלאכתך עשויה! אל תלך למחסן התבואות כלל עד צאת השבת, ובכלל הסר דאגה זו מליבך. ראית כי השם הטוב היה בעזרך והאש כבתה. האמן ותבטח כי הכל על מקומו יבוא בשלום.

בעל המשק קיבל את עצת הצדיק מקאליב, ובמשך כל השבת אפילו לא התקרב אל מחסן התבואות. השבת כולה עברה בהתרוממות הרוח ובשמחה עצומה, כשכולם משתתפים בתפילות הנרגשות ובעריכת השולחנות הטהורים. בעל המשק שהיה נוכח בנס המופלא שקרה לו, ובכך שהרבי סייע בידו בניסיון הקשה שהזדמן לו והצילו מלחלל את השבת, העלה מהמרתף שמתחת ביתו בקבוקי יין משובחים וחביות בירה לרוב והניחם על שולחנו של הצדיק לשמחת החסידים כולם.

רק לאחר צאת השבת ואכילת סעודת 'מלוה מלכה' יחד עם הרבי ברוב עם, סעודה גדולה שאף אותה הכין בעל המשק בהרחבה רבה לכל החסידים, יצא בעל המשק עם משרתיו אל מחסן התבואות כדי לנסות ולאמוד את נזקי האש הענקית שבערה שם בכניסת השבת.

אלא שבעל המשק לא האמין למראה עיניו. האיש הופתע לגלות בלב המחסן תופעה פלאית ביותר: חריץ עגול וגדול היה שם, כמין בור עמוק בתוך האדמה, והוא שחור משחור, מפויח לחלוטין, ונראה היה כאילו אל תוכו שקעה האש הגדולה ודעכה כליל. כשהרבי אמר 'ותשקע האש' היא אכן שקעה אל תוך האדמה ונעלמה שם. גם הנזק הכספי, ראה בעל המשק, היה מועט מאוד, האש לחכה מעט קש וגבבא, ממאכלי הבהמות שהיו שם, ואילו בסחורה היקרה והמשובחת, היא לא נגעה כלל.

על הפסוק (במדבר יא ב): **"וַיִּצְעַק הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל ה' וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ, הַגִּיד כִּי אֲדַמּוּר־מֵתוּלְדוֹת אֶהְרֹן שְׁלִיטָא" (רעוא דרעוין' פרשת בעלעלותך תשע"ה):** מכאן למדנו דעת ותבונה, שאפילו אחר שיצאה אש מאת ה', כיון שהיה מקום לדין לחול עליו, אף על פי כן, כאשר האדם מתעורר לתשובה ממתיק הדין ומתעורר רחמים עליו, שכל החטא היא רק לפי שעה ובמקרה בעלמא, אבל בפנימיות לבבו דבוק הוא עם ה' אלקיו. ולזה **ויתפלל משה אל ה' ותשקע האש, ואפילו שלא היתה תשובה מעולה כל כך, שעדיין הוצרכו לאזהרה ולאות שלא יחזרו לסורם, אף על פי כן ותשקע האש. ולכן גם כאשר רואה האדם שחלילה מדת הדין מתוחה, לא יתייאש מן הרחמים וכאשר יתעורר לתשובה כפי ערכו יומתק הדין ותשקע האש.**

די היה לבני הבית בדקות ספורות כדי להבין שקולותיהם לרבי זושא הם כקול קורא במדבר. הם צווחים מלוא גרונותיהם, ואילו רבי זושא כלל אינו שומע. הם הבינו כי אם יש את רצונם להציל את הבית, עליהם להפשיל שרוולים ולכבות בעצמם את הדליקה.

למרות שהשעה כבר הייתה קרובה לשבת, ולמרות שהם מים גדולים ולשפוף על השריפה להביא דליי מים גדולים ולשפוף על השריפה ועל התנור, עד שלאחר כמה דקות הם התחילו להשיג שליטה על האש, אך היא עדיין לא כבתה.

או אז ניגשו בני הבית לפינה שבה ישב רבי זושא בדביקותו כאילו לא קרה דבר, וצעקו אל תוך אזנו: זושא, הבית בוער באש! אש ענקית יצאה מהתנור שהדלקת וכמעט שהבית כולו בער באש! אנו מנסים להשתלט על האש, ואתה אינך שומע כלום! התעורר נא וטול חלק בכיבוי האש.

או אז ננער רבי זושא מדביקותו העצומה. נראה היה כאילו הוא הגיע מהעולמות העליונים בהם שהה עד כה. הוא לא ממש הבין את שאמרו לו, והם זעקו לו זאת שוב פעם נוספת: זושא, הבית בוער באש!

התגובה של רבי זושא הייתה מפתיעה: אש אתם אומרים?! וכי מה בכך שיש כאן אש, והרי פסוק מפורש הוא בתורה, בפרשת בעלעלותך 'ותשקע האש'!

עוד רבי זושא מוציא את צמד מילים אלו של 'ותשקע האש' מפיו, וכאילו במטה קסם האש שקעה אל תוך מקומה, כאילו חזרה אל תוך התנור, הוא מקומה הטבעי, ורבי זושא המשיך באמירת מזמורי התהילים ובהכנותיו הנעלות לקבלת פני שבת המלכה, כשפניו להבים באור עליון.

סיים הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב את סיפורו המעניין של הרה"ק רבי זושא מאניפולי, בעודו מחזיק עדיין בידיו של בעל המשק שכמעט ולא ידע את נפשו, והפטיר באגביות: כשם שרבי זושא מאניפולי אמר "ותשקע האש" כך גם אני אומר "ותשקע האש". הבה ונמשיך יחד לשיר ולרנן לכבוד שבת מלכתא...

לא חלפו דקות ספורות ומשרתיו של בעל המשק נזעקו וחזרו אל החדר בו התקיימו התפילות וצעקו בקול גדול: האש כבתה בדרך פלא! נזק קטן נעשה למחסן התבואות, אבל רובו ככולו ניצל! המשרתים סיפרו כי הם לא התקרבו אל האש הגדולה, לא ניסו לכבותה, והנה, לפתע פתאום, הם רואים את האש שוקעת מאליה ונעלמת.

הרה"ק מקאליב נתן עצה טוב לבעל המשק:

שלפני שבת היה רבי זושא מגיע לביתו נאווה קודש של המגיד, נושא עמו כמות גדולה של עצים, כזו שתספיק לכל השבת, ומכין את התנור כראוי. כך גם היה באותה השבת שעליה נסוב סיפורנו, כשמיד לאחר שהכין את התנור, התיישב להכין את עצמו בהכנה דרבה לקראת שבת מלכתא.

רבי זושא כבר היה לבוש בבגדי שיראין של שבת, החזיק בידו ספר תהלים קטן והחל לומר את זמירותיו של דוד המלך במתיקות רבה ובאש שלהבת קודש.

אין לדעת מה בדיוק אירע בתנור, ייתכן שכמות העצים שהוכנסה לתנור לא הייתה נכונה ויתכן שצורת הנחתם הייתה שגויה, תיתכן גם סיבה אחרת שלא נודעה. הסיבה אינה משנה, שכן התוצאה הייתה מבהילה ביותר. אש ענקית פרצה החוצה מתוך התנור והחלה מלחכת את כל אשר בדרכה. האש אחזה בכסאות ובשולחן הגדול שהיה בחדר, והחלה מטפסת אל עבר התקרה.

החום העצום שהשריפה גרמה, יחד עם ריח החריכה וקולות הפצפוף, הסבו את תשומת לבו של אחד מבני הבית שהיה בחלקו השני של הבית. הוא רץ במהירות אל החדר, ונחרד לראות את המחזה הבלתי יאומן. אש ענקית יוצאת מהתנור ואוכלת את רהיטי הבית, ולמעשה מעמידה את כל הבית בסכנה אמיתית.

וכאילו בחזיון תעתועים מדובר, האיש גם רואה שבפינת החדר, זה שהאש דולקת בו בעוז, יושב לו רבי זושא, שקוע בתוך ספר תהלים קטן וכולו דביקות עם אביו שבשמים. הוא אינו רואה כלום, אינו שומע כלום, אינו מריח כלום, כי מופרש ומובדל הוא מכל ענייני העולם הזה. הוא כלל אינו מבחין בסכנה המיידית שמשקפת לו מהשריפה ובסכנה לכל קיומו של הבית.

האיש שראה זאת התחיל לצווח ככרוכיא: הוי, זושא, הוי זושא, שריפה ענקית בבית! אש גדולה יצאה מתוך התנור שהבערת, והנה אתה בסכנה גדולה. לשמע צעקותיו וצווחותיו של האיש נזעקו ובאו עוד מבני הבית, ואף אנשים מחוץ לבית שהבחינו בלהבות היוצאות מהחלון. אף הם החלו צועקים בקול רעש גדול על אודות השריפה המשתוללת בבית.

היחיד שעדיין לא הבחין בכך היה רבי זושא בעצמו. כל מעייניו היו נתונים לפרקי התהלים אותם אמר ברגש רב, נפשו רוחו ונשמתו היו דבוקים באביהם שבשמים, ונראה היה עליו כאילו הוא אינו מצוי בעולם הזה כלל. הצעקות גברו לעבר רבי זושא: רבי זושא, הבית בסכנה, האש משתוללת. אך רבי זושא לא שמע כלום.

מילין יקדין ויהיושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִילָתָא

חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

תכלית ההסתר ללמד לאדם ללכת בכח עצמו

בהסתר פנים ח"ו, הוא הטובה הגדולה בכדי לבוא על ידי זה למדרגה גדולה להתקרב אליו יותר (תשואות חן תולדות ד"ה או).

התרחקות הארון מן המחנה כדי לעורר את בני"י

וכתב בשם משמואל (תר"ע ד"ה באופן) זהו שאנו מוצאים שהיה ארון ברית ה' מתרחק מבני ישראל בלכתם במדבר כנאמר וארון ברית ה' נוסע לפניכם דרך שלוש ימים והרי הארון היה מורה דרכם ומיישר לפניכם הדרכים, מכל מקום היה מתרחק מהם מהלך שלש ימים [ולשם כך היה מקדים לילך לפניכם כמו שדרשו חז"ל (תנחומא ויקהל ז) וארון ברית ה' נוסע לפניכם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה, והיה הורג נחשים ועקרבים ושורף את הקוצין והורג שונאיהן של ישראל], לרמז על התרחקות הקדושה והסתרתה מבני ישראל, כי להיות בני ישראל במדבר היו כולם במדרגה רוחנית גבוהה ונעלה, והיו כל צרכיהם הגשמיים ניתנים להם בדרך נס, והיו ניזונים במזון שמלאכי השרת מסתפקים מהם [כמו שפירש בספר אור המאיר (שלח ד"ה ויספרו) שבדבר זה טעו המרגלים שלא כל אדם זוכה לעבודה זו לתקן את הארציות, וזהו שאמרו (להלן יג לב) 'ארץ אוכלת יושביה' שהארציות מכלה את היושבים בה, אבל באמת זה תכלית בריאת העולם לברר הקדושה בתוך הארציות והחומריות]. וכן כל צרכיהם הגשמיים היו מזוככים ונעלים, אבל מן השמים רצו להכין אותם לכניסתם לארץ, שעיקר העבודה בה הוא לעבוד את ה' מתוך הגשמיות והארציות, ולכן היה ארון הברית מתרחק מהם מעט מעט, כדי להכין ולהרגיל אותם לעבוד את ה' גם מתוך ההסתר והגשמיות. וזהו לימוד גדול למתחילים בעבודת ה' שפעמים שנופלים ממדרגתם, וצריכים להתחזק ולזכור שאין מרחקים אותם מן השמים, אלא שרוצים להרגילם לעבוד את ה' בכוחות עצמם.

מעליו, רק לאחר זמן כשיגדל הוא יבין שדוקא באופן זה התרגל להלך בלי עזרה וסיוע, כך צריך כל אדם לדעת ולהאמין שכל הקשיים הבאים עליו כל תכליתם כדי להרגילו להתעלות בעבודת ה'.

אמר הבעש"ט ז"ל על פסוק (תהלים מח טו) 'הוא ינהגנו על מות', שהקב"ה מתנהג עמנו דוגמת האב עם בנו הקטן בעת שמלמדו ללכת, שבכל פעם שהתינוק יכול יותר לילך האב מתרחק ממנו, וכל זה הוא לטובת התינוק בכדי שיתלמד להלך יותר ויותר, כך מה שהקב"ה הוא לפעמים אצלינו

ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים וארון ברית ה' נסע לפניכם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה (י לג). כל יהודי עובד ה' מסתירים לו דרכו מן השמים, וצריך לדעת שכן היא הדרך שעל ידה מתחזק האדם להתמיד בעבודתו ולהוסיף עוז ותעצומות. וכך היה אומר הבעל שם טוב הקדוש ע"ה שהדבר דומה לנוהג שבעולם להרגיל באופן זה ילד קטן להלך בכוחות עצמו, שאביו מוליכו מעט ומסתלק ממנו כדי לנסותו ולהרגילו ללכת בעצמו, ובודאי הקטן מצטער באותה שעה בחושבו שאביו עזב אותו וסילק השגחתו

מילתא דפליאה

משה רבנו זכה לכל דרגותיו בזכות הענווה

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (יב, ג).

הדרך הנכונה לבוא ליראת שמים על ידי שיסגל לעצמו את מידת הענווה, כמו שאמר הכתוב (משלי כב ד) 'עקב ענווה יראת ה'', ופירש רש"י: בשביל הענווה יראת ה' באה. וכך איתא בגמרא (ע"ז כ:): ענווה מביאה לידי יראת חטא.

מוצאים אנו במשה רבנו ע"ה העניו מכל אדם שהיה מופלג במידת היראה, כמו שאמרו חז"ל (ברכות לג:): שיראת שמים לגבי משה דבר קטן היא, כי לרוב שפלותו וענוותנותו זכה גם ליראת שמים, וזהו הנאמר בדברי חז"ל (ספרי בהעלותך קא) 'עניו מאד מכל האדם' ולא מהאבות, הרי לנו שהאבות כמו משה רבנו ע"ה בענווה, ועל ידה זכו למידת היראה.

ובזה יבואר גם הלשון 'לגבי משה מילתא זוטרתא', היינו אותם שמתחברים אל משה רבנו ולמדים ממנו לנהוג בענווה ומרגישים בעצמם כ'מילתא זוטרתא', להם ודאי יראת שמים דבר קטן הוא, מאחר ורכשו בעבודתם את מידת הענווה המביאה ליראת שמים.

וכך אמר משה רבנו לבני ישראל (דברים יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה, ותיבת 'מה' רמז למידת הענווה כמו שאמר משה (שמות טז ז) 'ונחננו מה', כאומר, 'מה ה' שואל מעמך' שמבקש הוא ממך להיות 'מה', וכך יבואו אחריה שאר המידות שעל ידי זה תזכה 'כי אם ליראה את ה' אלקיך', ללכת בכל דרכיו, ולאהבה אותו, ולעבוד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך'.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

בנרות המנורה התגלה אור הגנוז

כולו [כמבואר במדרש (ויק"ר לא ז): אמר רבי חנינא חלונות היו לבית המקדש ומהם היה אורה יוצא לעולם, שנאמר (מלכים א' ו ד) 'ויעש לבית חלוני שקופים אטומים'. שקופות אטומים היו, מקטינות מבפנים ומרחיבות מבחוץ כדי להוציא אורה לעולם]. אבל כשבעוונותינו הרבים נחרב בית המקדש, האור הגנוז נמצא בתורה הקדושה, כמובא **בדגל מחנה אפרים** (בראשית ד"ה וירא) משמו של זקיננו **הבעל שם טוב הקדוש ע"ה**, היכן נגנז האור ההוא, ואמר שה' יתברך גנזו בתורה, ולכן משתמשין צדיקים בכל דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור שיכולין להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו [וראה בזוהר (שם קמט): ובכל אתר דלעאן באורייתא בלילא חד חוטא נפיק מההוא אור גניז ואתמשיך על אינון דלעאן בה], עכ"ל"ק.

וכתב עוד בזה **במאור עינים** (שמות ד"ה אך דנודע): יש אור הגנוז שנגנז בהתורה וכו', וכמו שנודע זה ממעשים שראינו מבני אדם שזכו לכך, כגון הבעל שם טוב נשמתו בגנוי מרומים, שסיפרו עליו כשהיה צריך לדעת שום דבר פרטי, אפילו מענייני בני אדם דבר גשמי, היה מסתכל בהתורה ולומד בה בדחילו ורחימו, ומדבק את עצמו עד שהגיע לאור הגנוז בתוכה, והיה רואה בדבר שצריך לראות.

מפליא לראות דברי **האגרא דפרקא** (אות קעב) שכותב סגולה, כשהאדם אינו מבין איזה דבר בתורה יאמר פרשת המנורה בתורה ויאירו עיניו, המשכיל יבין. ולדברינו יובן בטוב טעם הקשר המיוחד שיש לנרות המנורה עם הבנת התורה.

וראה דברים יקרים שכתב בזה **הנפש החיים** ע"ה (שער ד' פכ"א): 'כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה' (אבות פ"ו מ"א). סתם ולא פירש מה הם אותן הדברים וכו'. אמנם רמז להעדון וצחצוח הנפש באור הגנוז, אשר גם כל מלאכי מעלה וחיות ושרפי קודש ושום נביא וחווה לא השיגוהו כלל עצם עניינו, וכמאמרם ז"ל (ברכות לד): כל הנביאים כולן לא נתבאו אלא כו'. אבל תלמידי חכמים עצמן 'עין לא ראתה' כו' (ישעיה סד ג), והוא העדן והיין המשומר בענביו וכו', לכן אמר סתם 'לדברים הרבה' שאינו דבר המושג לאומרו ולבארו.

היו הצדיקים מדריכים את בני ישראל בדרך הישר.

בזמן הזה עיקר הקשר באמצעות התורה

ועתה בעוונותינו הרבים שחרב בית מקדשנו, הסתלקה מעמנו גם מדרגה זו של שמיעת בת קול, ואין לנו שיעור רק התורה הזאת העומדת לנו בכל הזמנים, כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב' (תהלים צד יד), ועל ידי עסק התורה זוכים להיות מקושרים לאבינו שבשמים ולדעת את המעשה אשר יעשון, וכל הנכתב בספרים הקדושים הרי נכנס בהם פנימיות ושורש קדושתם של המחברים, בבחינת 'הוא היה אומר', ועל ידי הלימוד בהם זוכה האדם להתחבר לצינור המקשר לאבינו שבשמים, וממילא יש לנו שייכות גם ל'אוזן שומעת' שהיתה בבית המקדש השני, ול'עין רואה' שהיתה בבית המקדש הראשון.

כח התורה הנרמז במשנה

ובזה פירש **המגיד מקונוץ ע"ה** את דברי המשנה דלעיל, 'דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים', שהמשנה רומזת לשלש תקופות אלו, 'דע מה למעלה ממך' כלומר הסתכל מה היה בימים קדמונים, 'עין רואה' בבית ראשון שראו בעיניהם באורים ותומים, 'ואוזן שומעת' בבית שני ששמעו בת קול, ומכל מקום גם עכשיו בימי הגלות 'וכל מעשיך בספר נכתבים', על ידי התורה הכתובה בספר זוכים גם להארת העין והאוזן.

כעין זה פירש בעל **ההפלאה ע"ה** (פתחא זעירא אות ז): דע מה למעלה ממך, רצה לומר הבט כמה מעלות למעלה ממך, עין רואה שהם הנביאים, ואזן שומעת המשתמשים בבת קול, ועתה ראה שכל מעשיך רצה לומר שהוא משום 'עת לעשות לה"שלא ישתכחו מעשה המצוות על מכונם והתירו להיות בספר נכתבים'.

אור המנורה נגלה לעוסקים בתורה לשמה

מכאן נבין כי כך הוא באור הגנוז שהיה בנרות המנורה. בזמן שהיה בית המקדש קיים נתגלה האור הגנוז דבראשית בנרות המנורה, ומשם יצא אורה לכל העולם

בְּהֶעֱלִתָּךְ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה יֵאֲרִיזוּ שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת (ח ב). כתבו רבותינו ז"ל (זוהר תרומה קסז). בנרות המנורה התנוצץ אור הגנוז מששת ימי בראשית, שעליו אמרו בגמרא (חגיגה יב): אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון, אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכל הקדוש ברוך הוא בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן וכו', ולמי גנזו, לצדיקים לעתיד לבוא.

אך כל זה הוא בזמן שבית המקדש קיים שאז מתנוצץ האור הגנוז בנרות המנורה, אך בזמן שאין בית המקדש קיים, מה תהא עלינו. וכי תאמר שאכן לא קיים בזמננו האור ההוא, לא יתכן, כי כבר אמרו חז"ל (זוהר שם קסו): שלולי האור הגנוז לא יכול העולם להתקיים אפילו רגע אחד.

בזמן בית ראשון היתה השראת השכינה בהתגלות בבחינת עין רואה

בהקדם דברינו, הוא ששינוי במשנה (אבות פ"ב מ"א) 'דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים', דהנה בית המקדש הוא מקום חיבור בני ישראל לאביהם שבשמים, והוא כעין צינור המקשר בינינו לבורא העולם באופן תמידי ובלתי נפסק, וביותר בזמן הבית הראשון שהיתה התגלות השראת השכינה בתוכו, והיו רואים עין בעין ששורה השכינה בישראל בבחינת 'עין רואה', ומכוח השראת השכינה זכו שתתגלה הנבואה בבני ישראל, וכן היה הכהן גדול ענוד בחושן משפט על לבו ושואל באורים ותומים כדת מה לעשות, וברוח קדשו ראה והבין את התשובה דרך אותיות המאירות, וזה היה המקשר בין השמים ושמי שמים לבני ישראל.

בזמן בית שני הצטמצם הקשר למדרגת בת קול

אמנם כך נמשך רק בתקופת בית המקדש הראשון, ומאז חורבנו נחסר מאיתנו המדרגה של 'עין רואה', כי בבית השני היתה נסתרת השראת השכינה, ולא זכינו להתגלות הנבואה וגם בטלו האורים והתומים, ובזה הצטמצם הצינור המקשר בינינו לאבינו שבשמים, והיתה ההתגלות בבחינת 'אוזן שומעת', והיו ישראל נענים בבת קול מן השמים, ובשמיעת הבת קול

הרוצה למשול ביצרו יעשה חשבון נפשו

האבן, אמר, איני מסוגל לעשות עבודה זו, זו אבן יקרה מאוד ופוחד אני שאכשל בתפקידי, אמר לו המלך, הרי אתה המומחה הגדול ביותר, וכיצד זה תהסס. אמר לו, מכיון שאני מכיר את הערך שלה אינני מסוגל לעשות את העבודה עבור המלך, שכן חוששני שמרוב פחד אחתוך שלא במקום הנכון ואהרוס את האבן. ביקש ממנו המלך, הב לי עצה. אמר לו, עצה הוגנת יש לי בעבורך, לך נא לאדם שאינו מבין ביהלומים כמוני, והוא, מאחר שאינו יודע מהו ערכה של האבן, ילטשה כרגיל והעבודה תצלח בידו.

הנמשל הוא, סיבר הילד את אוזן הצדיק, כשאני בא לעשות חשבון נפש לנשמה, אדם רגיל שאינו מבין בערכה תארך לו עשיית חשבון נפש חמש דקות, אבל אני, מאחר ואני מבין מהו הערך של הנשמה שה' נתן לי, לכן אני מדקדק על כל תנועה ותנועה מה פגמתי בה, קשה לי לשבץ אותה, ועל אחת כמה קשה לי לתקן אותה ולהכינה לשבת בכתר מלכו של עולם.

וכאשר נשאל פעם בעת שנעשה בר מצוה, הכיצד הצליח להחזיק מעמד ולהתגבר על היצר הרע, הרי היצר הטוב אינו נכנס באדם עד היותו בר מצוה, כמו שנזכר כבר וכן גם איתא במדרש (קה"ר ד' ג), 'טוב ילד מסכן וחכם' זה יצר טוב, ולמה נקרא שמו 'ילד' כי אין מזדווג לאדם אלא מבן י"ג שנה ולמעלה. אך לעומתו היצר הרע נכנס באדם מיד עם לידתו. אם כן כיצד היה בו כוח להתגבר על היצר הרע ללא סיוע היצר הטוב.

השיב הרבי מרוז'ין, בכל פעם שבא היצר הרע לפתותו היה דוחה אותו בטענה שאסור לו לשמוע דבריו קודם שיבוא היצר הטוב, שכן ההלכה שאין שומעים דברי בעל דין אחד שלא בפני הבעל דין שני. וכך היה דוחה את היצר הרע בכל פעם עד שהגיע לבר מצוה, אז כבר נכנס בו היצר הטוב ושוב יכול היה לעמוד בעזרת ה' במלחמה וסייע בידיו להתגבר ולהתעלות בעבודת הבורא. כי כשישמע את דברי שניהם יוכל לחשב בדעתו שכר עבירה כנגד הפסדה.

תפלת י"ח תיכף שמבקשים סלח לנו כו' ברוך אתה ה' חנון המרבה לסלוח, והרי ספק ברכות להקל משום חשש ברכה לבטלה אלא אין כאן שום ספק כלל מאחר שבקשנו סלח לנו מחל לנו וכו'. ומה שכתוב 'וחטאתי נגדי תמיד' אין המכוון להיות תמיד עצב נבזה ח"ו, דהא כתיב בתריה 'תשמיעני ששון ושמחה וכו' ורוח נדיבה תסמכני' וכו', ומשום שצריך להיות כל ימיו בתשובה עילאה שהיא בשמחה רבה כנ"ל, אלא 'נגדי' דייקא, כמו 'ואתה תתיצב מנגד', 'מנגד' סביב לאהל מועד יחנני' ופירש רש"י מרחוק. והמכוון רק לבלתי רום לבבו ולהיות שפל רוח בפני כל האדם כשיהיה לזכרון בין עיניו שחטא נגד ה'.

דרגות בחשבון הנפש

מסופר על הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין ע"ה, שפעם בהיותו ילד, הגיע אחד הצדיקים לאביו רבי שלום מפראהביטש ע"ה (=בנו של רבי אברהם 'המלאך', בנו של 'המגיד ממעזריטש' תלמיד הבעש"ט) והתאכסן בביתם. היו אז בתים קטנים והכניסו את האורחים שישנו עם הילדים. נכנס אותו צדיק לחדר עם רבי ישראל ע"ה שהיה אז בן שש, לפתע הוא רואה את הילד קם ומתהלך אנה ואנה בחדר ולא נכנס למיטתו לשינה. לשאלתו מדוע לא ישן, אמר לו אני עושה חשבון נפש, אמר לו, גם אני עשיתי חשבון נפש, וכבר סיימתיו זה מכבר. שאל אותו הצדיק, על מה יש לך לעשות חשבון נפש יותר ממני, הרי בסך הכל ילד בן שש הינך, ואני רואה אותך כבר שעתיים הולך ושב בחשבון הנפש.

אמר לו רבי ישראל, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו כתר מפואר ביותר, וקנה בשבילו אבן יקרה עד למאוד. הביאה לאומן שילטשה, יבריק ויצחצח, ואחר כך ישבץ אותה בכתר המלך. אך משראה היהלומן את

והו' מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה. (אבות פ"ב, מ"א).

בגמרא (ב"ב ע"ב): דרשו בפסוק (במדבר כא כז) 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון', ואמרו, 'המושלים' אלו המושלים ביצרם, 'בואו חשבון' בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה. 'תבנה ותכונן' אם אתה עושה כן, תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

עוד למדו מדברי הגמרא כי גדול כח חשבון הנפש שעל ידו יש כפרה לאדם, שכך ביאר זאת הרה"ק החוזה מלובלין ע"ה (מובא באגרא דפרקא אות לא), 'בואו חשבון' בואו ונחשב חשבוננו של עולם, שיחשב את העוונות שעשה ויראה עד היכן הם מגיעים, ובזה 'תבנה ותכונן עיר סיחון', שכאשר מחשב חשבון נפשו ושב בתשובה מציל את כל גופו הנקרא 'עיר קטנה' (נדרים לב:), ונקראת 'עיר סיחון' שכבר היה אצל עצמו לאחר ייאוש והיסח הדעת מחמת ריבוי העוונות, אך מכיון שמחשב חשבון נפשו מציל את העיר האבודה בעיניו.

עוד אמר הרה"ק החוזה מלובלין ע"ה (שם), שהדבר נרמז בפסוק (תהלים צ ד) 'כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור', כי 'שנים' הכונה לחטאים כמו שכתוב (ישעיה א יח) 'אם יהיו חטאיכם כשנים', אם כן 'אלף שנים' הכונה ריבוי חטאים באופן נורא, אבל אם ריבוי חטאים זה יהיה 'בעיניך', כלומר, אם תסתכל 'בעיניך' עד כמה העויות וחטאת כמאמר הכתוב (תהלים נא ה) 'וחטאתי נגדי תמיד', אזי כל העבירות יהיו 'כיום אתמול כי יעבור'.

ואין הכונה שחשבון הנפש יביאנו לכלל עצבות חלילה וחס, רק הכונה כמו שפירש בעל התניא ע"ה (אגרת התשובה פ"א) את הנאמר 'וחטאתי נגדי תמיד': להיות נכון לבו בטוח בה' כי חפץ חסד הוא וחנון ורחום ורב לסלוח תיכף ומיד שמבקש מחילה וסליחה מאתו יתברך, בלי שום ספק וספק ספיקא בעולם. וכמו שאנו מברכין בכל

זוהר הקדוש

עם ביאור
הפּתּר וּתּפּכּוּד

פרשת בהעלותך • מעלת המנורה על המזבח

שלוש לכל צד. לכן היה תיקון המלכות, כפי ערכה עם התחנות, על ידי שנים עשר נשיאי השבטים שהם כנגד מחנות השכינה המקבלים ממנה.

מאיך המלכות שבחינת המנורה מתקנת רק על ידי אהרן שהוא סוד החדש. אולם **מִנְרֵתָא אַתְּמַנִּי בְּשִׁבְעָה בּוֹצִינִין** - המנורה נמנית בשבעה נרות, כלומר המנורה רומזת למלכות בבחינה שהיא מתייחסת לספירות העליונות, ולכן יש למנורה שבעה נרות כי בבחינה זו נמנית המלכות עם המידות העליונות מחסד עד יסוד. ולכן תיקונה הוא **לְאֲדַלְקָא עַל יְדֵא דְכֹהֲנָא** - להדליק אותה על ידו של הכהן, כי הכהן הוא בבחינת מידת החסד שהוא הספירה הראשונה מן המידות המאירות למלכות, אשר על ידו נמשך אור כל שאר הספירות למלכות. **וְכֹלָא פְּגוּזָא דְלַעֲיִלָא** - והכל היה כמו שהוא למעלה. ולכן אמר הכתוב (במדבר ח ב) **דְּבַר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְּ אֵלָיו בְּהֶעֱלִיתָ אֶת הַנְּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת**, לאמר, כי רק על ידי אהרן יאירו שבעת הנרות שהם הספירות העליונות המאירות במלכות, כיון שהתיקון של המנורה גבוה מן התיקון של המזבח ואינו שייך לכל ישראל.

ומפרש הכתוב מעלה נוספת שיש למנורה על פני המזבח. ומוסיף הכתוב לפרש עוד מעלת המנורה על המזבח, ואומר (שם פסוק ד) **וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנִנָּה מִקְּשֵׁה זָהָב עַד יָרֵכָה עַד פְּרָחָה מִקְּשֵׁה הַזָּהָב אֲשֶׁר הָרָאָה ה' אֶת מִשָּׁה פֶּן עֲשֶׂה אֶת הַמְּנִנָּה**, כלומר, **וּמִנְרֵתָא עַל אֶת קִיָּמָא וּבְגִיטָא אַתְּעִבִידִת** - והמנורה על אות הייתה קיימת, כי היא נעשתה מאליה על ידי נס. **וְהָא אוֹקְמוּנָה בְּעוֹבְדָא דְּמִנְרֵתָא** - והרי כבר העמידוהו במעשה המנורה (זוהר ח"ב רע"א מהימנא תרומה קנח). הטעם שהמנורה נעשתה מאליה.

לאחר שהתבאר שרש ענין המנורה, יבאר ענין המזבח הפנימי ושייכותו למנורה. **וּמִדְּבַחָא פְּנִימָאָה** - ומזבח הפנימי, שהוא כנגד הבינה, **וּמִנְרֵתָא** - והמנורה, שהיא כנגד המלכות, **קִיָּמִי פְּחָדָא לְחַדְוֹתָא דְּכֹלָא** - עומדים יחד לשמחת הכל, כלומר, המזבח הפנימי והמנורה היו עומדים יחד בהיכל כדי שתשפיע הבינה תמיד למלכות, כדי לשמח את המלכות ואת התחנותים המקבלים ממנה. ומביא ראיה, **דְּכֹתִיב (משלי כו ט) 'שָׁמֶן וְקִטְרוֹת יִשְׂמַח לֵב'**, ומשמעו, המלכות שהיא המנורה שיש בה 'שמן', והבינה שהיא המזבח הפנימי שמקטירים עליו 'קטורת', 'ישמח לב' שהוא המלכות שהיא בחינת לב.

ומבאר כי השפעת המזבח הפנימי שהיא הבינה למלכות, היא גם לעומת המזבח החיצון. ומפרש עוד, **וְאוֹקְמוּנָא** - והרי העמדנו כבר שהמזבח הפנימי הוא כנגד הבינה המשפעת למלכות. **דְּתֵרִי מַדְּבַחֵן הוּוּ** - ששני מזבחות היו, **חַד פְּנִימָאָה דְּכֹלָא** - מזבח אחד היה פנימי מכולם, והוא מזבח הקטורת, **וְהָאִי קִיָּמָא לְחַדְוֹתָא** - וזה היה עומד לעורר שמחה, כי הוא כנגד הבינה שהיא שורש השמחה. **וְחַד לֵבֵר** - ומזבח אחד היה בחוץ, שהוא מזבח החיצון, שהוא עומד **לְקַרְבָּא קַרְבָּנִין** - להקריב עליו קרבנות, כי הוא כנגד המלכות המקרבת קרבנות. **וּמֵהָאִי פְּנִימָאָה** - ומן המזבח הפנימי, שהוא הבינה, **נִפְּיֵק לְהָאִי דְּלֵבֵר** - יוצא שפע למזבח החיצון, שהוא המלכות.

במאמר זה יבואר פנימיות ענין קרבנות הנשיאים בחנוכת המזבח, שהיו באים לתיקון המלכות. ויבאר כי גם העלאת נרות המנורה על ידי אהרן היתה באה לתיקון המלכות, אך עבודתו היתה בבחינה אחרת הנעלית יותר מעבודת הנשיאים. ויבאר עוד ענין המזבח הפנימי והקטורת, שהוא בא כאחד עם המנורה והעלאת נרותיה. ואגב יבאר גם ענין הקטורת המבטלת את המגיפה.

רְבִי אֶלְעָזָר אָמַר, הָאִי פְּרִשְׁתָּא (במדבר ח א-ד), הָא אַתְּמַר עוֹבְדָא דְּמִנְרֵתָא וְתִקּוּנָהָא (שמות כה לא-לח), וְכֹל מַה דְּבָהּ (שם כז כא). אַמְאִי הָבָא זְמַנָּא אַחְרָא.

אָלָא, פִּינּוֹן דְּנִשְׂיָאִים קָרִיבּוּ לְעִילָא קוֹרְבָנָא דְּמִדְּבַחָא, וְכֹל תִּקּוּנָא דְּאֵתְחִי לִיהּ, אָתָּא קָרָא וְאִשְׁתַּעֵי עוֹבְדָא דְּמִנְרֵתָא, דְּהִיא תִּקּוּנָא עַל יְדֵא דְּאֶהֱרֹן. דְּהָא לְעִילָא, מִנְרֵתָא וְכֹל בּוֹצִינִין (ס"א תקונין) דִּילָהּ, עַל יְדֵא דְּאֶהֱרֹן נִהְרִין פְּלָא.

תָּא חוּי, מַדְּבַחָא, תְּרִיסֵר נְשִׂאִין הוּוּ לְחַנְכָּא לִיהּ וּלְאֵתְקִנָּא לִיהּ, וְהָא אוֹקְמוּנָהּ (לעיל במדבר קיח:), תְּרִיסֵר אֵינּוּן שְׁכִמְיִן לְאַרְבַּע סַטְרִין אַרְבַּע דְּנָלִים, וְכֹלְתּוּ תְּרִיסֵר. וְכֹלָא פְּגוּזָא דְּלַעֲיִלָא.

מִנְרֵתָא אַתְּמַנִּי בְּשִׁבְעָה בּוֹצִינִין, לְאֲדַלְקָא עַל יְדֵא דְּכֹהֲנָא, וְכֹלָא פְּגוּזָא דְּלַעֲיִלָא. וּמִנְרֵתָא עַל אֶת קִיָּמָא וּבְגִיטָא אַתְּעִבִידִת. וְהָא אוֹקְמוּנָהּ בְּעוֹבְדָא דְּמִנְרֵתָא (זוהר ח"ב רע"א מהימנא תרומה קנח).

וּמִדְּבַחָא פְּנִימָאָה וּמִנְרֵתָא, קִיָּמִי פְּחָדָא לְחַדְוֹתָא דְּכֹלָא, דְּכֹתִיב (משלי כו ט) 'שָׁמֶן וְקִטְרוֹת יִשְׂמַח לֵב'.

וְאוֹקְמוּנָא דְּתֵרִי מַדְּבַחֵן הוּוּ, חַד פְּנִימָאָה דְּכֹלָא, וְהָאִי קִיָּמָא לְחַדְוֹתָא. וְחַד לֵבֵר, לְקַרְבָּא קַרְבָּנִין. וּמֵהָאִי פְּנִימָאָה, נִפְּיֵק לְהָאִי דְּלֵבֵר.

מִן הַתִּיקוּן שֶׁל כָּל הַנְּשִׂאִים. והולך ומבאר בפרטות כי המלכות שבחינת המזבח נתקנה על ידי השבטים כפי שורשם למעלה.

תָּא חִזִּי - בא ראה, מִדְּבַחָא - המזבח החיצון שהוא כנגד המלכות לפי ערכה עם התחנותים המקבלים ממנה, תְּרִיסֵר נְשִׂאִין הוּוּ לְחַנְכָּא לִיהּ וּלְאֵתְקִנָּא לִיהּ - שנים עשר נשיאי השבטים היו צריכים לחנכו ולתקנו. ומבאר הטעם, **וְהָא אוֹקְמוּנָהּ - והרי יבארו סוד ענין סדר חניית השבטים במדבר (לעיל במדבר קיח), כי תְּרִיסֵר אֵינּוּן שְׁכִמְיִן לְאַרְבַּע סַטְרִין - שנים עשר שבטים הם שהיו חונים במדבר מסביב לארבע רוחות המשכן, לכל רוח שלושה שבטים, באופן שהיו אַרְבַּע דְּגָלִים לארבע רוחות המשכן כי שלושת השבטים שבכל צד היו תחת דגל אחד, **וְכֹלְתּוּ תְּרִיסֵר** - וכל השבטים יחדיו הם שנים עשר. וסוד הענין, **וְכֹלָא פְּגוּזָא דְּלַעֲיִלָא** - והכל היה כמו שהוא למעלה. כי שנים עשר השבטים שסביב המשכן שהוא כנגד השכינה, הם כנגד שנים עשר המלאכים הנושאים את מרכבת המלכות, העומדים סביב לארבע רוחותיה**

וְחִדּוֹתָא וְחִידוֹ - והשמחה והחדוה, וְקִשּׁוּרָא דְנִהִירוֹ - וקשר האור שהוא בחכמה, הכל בא מֵהָהוּא פְּנִימָאָה - מהמזבח הפנימי שהוא הבינה, דְּכָל חִידוֹ בִּיה קִימָא - שכל השמחות נמצאות בה, כי הבינה היא שורש השמחה. לכן, וְכַד הָאֵי - וכאשר הבינה, אֲתַעֵר - מתעורר ומשפיע שמחה, אִזִּי כָּל דִּינָא אֶסְתַּלַּק מֵהָאֵי, וְלֹא יָכִיל לְמַעְבַּד דִּינָא - כל הדינים מסתלקים ממזבח החיצון שהוא המלכות ואינו יכול לעשות דין.

ומבאר כי אור הבינה נמשך למלכות על ידי הקטורת.

וּבְגִין כֶּף קִטְרֵת קִימָא לְבִטְלָא מוֹתְנָא - ומשום כך הקטורת הממשכת את אור הבינה עומדת לעצור את המגיפה. ומבאר איך נמשך אור הבינה על ידי הקטורת, וְעַל דָּא - ועל כן הוא נמשך על ידי הקטורת, כי 'קִטְרֵת' הוא מלשון קשר, כי קִשּׁוּרוֹ הוּא דְּכָלָא - שהוא מקשר את כל הספירות מבינה עד מלכות, ועל ידי שמחת הבינה נמתקים דיני המלכות. וְדָא אֲתַקְרִיב בְּהָהוּא פְּנִימָאָה - והקטורת מוקטרת על מזבח הפנימי שהוא כנגד הבינה, ובכך נמשך אור הבינה למלכות על ידי הקטורת.

זְכָאִין אִינוֹן יִשְׂרָאֵל בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֵתִי - אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עֲלִייהוּ כְּתִיב - עליהם כתוב (ישעיה מט ג) 'וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי לִי עֲבָדִי אֲתָה יִשְׂרָאֵל וְגו'.

על פי מה שהתבאר כי הבינה קשורה עם המלכות, יבואר הטעם שהקטורת מוקטרת בעת הדלקת המנורה.

וּמֵאֵן דְּחָמִי וְיִסְתַּפֵּל - ומי שיראה ויסתכל בראיית השכל, בענין המזבח הפנימי והמנורה שהיו עומדים יחד כדי שיבא תמיד שפע הבינה למלכות, יִנְדַע חֻכְמָתָא עֲלָאָה - יידע את החכמה עליונה, שהוא רְזָא דְּמַלְאָה - סוד הענין של שם "אדני", שהוא שם המלכות, ושל שם "יהוה" בניקוד אלה"ם, שהוא שם הבינה, שלעולם כתובים שמות אלו יחד במקרא, להורות על קשר הבינה והמלכות. וְעַל דָּא - ועל כן, לֹא אֲתַקְרִיב קִטְרֵתָא - לא היתה נקרבת הקטורת על המזבח הפנימי, אֲלָא בְּשַׁעֲתָא דְּשִׁמּוֹן אֶשְׁתַּכַּח - אלא בזמן שהשמן היה מצוי, כלומר, בעת שהדליקו את המנורה. להורות על קשר הבינה עם המלכות.

כיון שביאר את ענין הקטורת, מבאר את הענין שהיא עוצרת את המגיפה.

ממשיך רבי אלעזר ואומר, אֶשְׁכַּחנָא בְּסַפְרָא דְּשַׁלְמָה מִלְכָא - מצאתי בספרו של שלמה המלך, קִטְרֵת הוּא בָּאָה לְחֻדּוֹה וּלְסַלְקָא מוֹתְנָא - לעורר שמחה ולעצור את המגיפה. ושואל, מֵאִי טַעְמָא - מה הטעם שהקטורת עוצרת את המגיפה. ומשיב, בְּגִין דְּדִינָא מֵהָאֵי דְּלִבְר אֶשְׁתַּכַּח - כיון שהדינים מן המזבח החיצון הם באים, כלומר מן המלכות שהיא בחינת דין. מאידך

וּמֵאֵן דְּחָמִי וְיִסְתַּפֵּל, יִנְדַע חֻכְמָתָא עֲלָאָה, רְזָא דְּמַלְאָה אֲדִנִי, יְהוֹ"ה. וְעַל דָּא, לֹא אֲתַקְרִיב קִטְרֵתָא, אֲלָא בְּשַׁעֲתָא דְּשִׁמּוֹן אֶשְׁתַּכַּח.

אֶשְׁכַּחנָא בְּסַפְרָא דְּשַׁלְמָה מִלְכָא, קִטְרֵת הוּא לְחֻדּוֹה וּלְסַלְקָא מוֹתְנָא. מֵאִי טַעְמָא.

בְּגִין דְּדִינָא מֵהָאֵי דְּלִבְר אֶשְׁתַּכַּח. וְחִדּוֹתָא וְחִידוֹ, וְקִשּׁוּרָא דְּנִהִירוֹ, מֵהָהוּא פְּנִימָאָה, דְּכָל חִידוֹ בִּיה קִימָא. וְכַד הָאֵי אֲתַעֵר, כָּל דִּינָא אֶסְתַּלַּק מֵהָאֵי, וְלֹא יָכִיל לְמַעְבַּד דִּינָא.

וּבְגִין כֶּף קִטְרֵת קִימָא לְבִטְלָא מוֹתְנָא. וְעַל דָּא, 'קִטְרֵת' קִשּׁוּרוֹ הוּא דְּכָלָא, וְדָא אֲתַקְרִיב בְּהָהוּא פְּנִימָאָה.

וּזְכָאִין אִינוֹן יִשְׂרָאֵל בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֵתִי, עֲלִייהוּ כְּתִיב (ישעיה מט ג) 'וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אֲתָה יִשְׂרָאֵל וְגו'.

נפשי צמאה לדעת

כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

גדולי הצדיקים שליט"א מעידים: ביאור נפלא כזה טרם בא לעולם

חסד לאברהם
 ראדאמסק
 חסד לאברהם
 ר"א מקאליסק
 יסוד האמונה
 סידורו של שבת
 ערבי נחל
 ישמח משה
 תניא
 זכרון זאת

שארית ישראל
 תפארת שלמה
 יסוד העבודה
 מגן אברהם
 דברי יחזקאל
 פרי צדיק
 צדקת הצדיק
 דגל מחנה אפרים
 עמוד העבודה

באר מים חיים
 יושר דברי אמת
 מנחם ציון
 אוהב ישראל
 מאור ושמש
 זרע קודש
 בת עין
 אור לשמים
 בני יששכר

אוצר בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 מגורת זהב החדש
 מאור עינים
 אור המאיר
 עבודת ישראל
 קדושת לוי
 חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי' להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com